

lokalne Ajdovščina

ANJA KORENČ • URSKA PODOJSTRŠEK • PETRA BRECELJ • LUČKA PELJHAN • TADEJ BEGOVIN • ROK JERKIC • DRUŽINA POBERAJ • PETRA MIKLAUŽIČ • ZIKRIJA HODŽIČ • ANU KAHUNA • VLADIMIR BAČIČ • ANDREJ KOBAL

SLADOLED

"brez SLABE VESTI"

ZVIŠNJE VSEBUNTO

BELJARDVIN

ALIVE

NOVO!

ALIVE

ALIVE je zdrav in okusen sladokolič, ki vsebuje 38 g beljakovin na 100 g. ALIVE je zdrav in okusen sladokolič, ki vsebuje 38 g beljakovin na 100 g.

ALIVE je zdrav in okusen sladokolič, ki vsebuje 38 g beljakovin na 100 g.

ALIVE je zdrav in okusen sladokolič, ki vsebuje 38 g beljakovin na 100 g.

VSEBINA

april 2019

- 06 ANJA KORENČ** | tekst TINA VELIKONJA : Pot pogumne mlade podjetnice, ki se je in se še mora v poslovnem svetu večkrat soočiti z opazkami na račun svojega spola in starosti.
- 08 KAJ BI MI BREZ VINA** | tekst URŠKA PODOJSTRŠEK : O Koroški, Primorski, Iztoku Mlakarju in... vinu.
- NAŠ VSAKDANJI KRUH** | tekst PETRA BRECELJ : Večina naših shramb danes poka po šivih, drži, vendar lakota človeštvo spremlja že od pamtiveka.
- 19 DROŽI** | tekst ERIK BAČAR : Kruh rustikalnega videza, ki je krasen na pogled.
- 21 OKUSI VIPAVSKE** | tekst ROD AJDOVŠČINA : Povabilo na pristna vipavska doživetja.
- 22 FALADUR** | tekst MATEJ LAVRENČIČ : Vabljeni na obisk v vinski bar Faladur, ki prinaša svežino in pestrost k lokalni ponudbi.
- 24 OKUSITE AROMO BURJE IN SONCA** | tekst MAJERIJA : Vabljeni na Majerijo.
- 26 ŽIVIMO V RAJU** | tekst LUČKA PELJHAN : O tem pišejo novinarji. O tem govorijo naši gostje.
- 28 SPOMINI FANTOV S KOVINSKE** | tekst INES BEGUŠ, MATJAŽ STIBILJ : Bile so nekoč prave ajdovske fabrike, kjer je vladalo tovarništvo in lojalnost. Ostali so spomini in številne zgodbe o času, ki se danes zdi tako oddaljen.
- 32 SENČENJE NA DELOVNEM MESTU** | tekst IMP, SŠ VENO PILON AJDOVŠČINA : Preberite vse o projektu »Senčenje na delovnem mestu«.
- 34 INTERVJU S TADEJEM BEOČANINOM** | tekst MATJAŽ JAZBAR : Župan obljublja, da bo do konca mandata v Ajdovščini zraslo sedem novih stolpičev.
- 38 SPOMIN NA PRIMORJE** | tekst MIRALEM MURATOVIČ : Povzetek pogovora z nesporno legendo Primorja, Borivojem Lučičem.
- 40 ROK JERKIČ** | tekst MATJAŽ JAZBAR : Pogovor z Rokom Jerkičem, domačim reli adutom.
- 42 MIHA, PETRA IN OSKAR POBERAJ** | tekst MATJAŽ JAZBAR : Otroci se danes že zelo zgodaj srečujejo s svojimi prvimi športnimi dosežki.
- 46 SKUHAJ MI KAVO** | tekst PETRA MIKLAUŽIČ : Kolumna o brezpogojnem sprejemanju različnosti in spoštovanju.
- 47 INTERVJU: ZIKRIJA HODŽIČ** | tekst DIANA STOŽINIČ : Pogovor s predstojnikom muslimanske skupnosti v Ajdovščini.
- 48 SAM** | tekst ANU KAHUNA : Kolumna o starejših in samoti.
- 49 INTERVJU: VLADIMIR BAČIČ** | tekst MATJAŽ JAZBAR : S Predsednikom DLUSP smo opravili krajši pogovor.
- ANDREJ KOBAL** | tekst NEJC FURLAN : Pogovor s skladateljem, glasbenim opremljevalcem in oblikovalecem iz Vrhpolja.
- 54 ČETRTE OLEANDER** | tekst MACOLIN : Kratka zgodba s portala Burjač.
- 56 PESMI** | tekst BOGDAN TROHA : Izbor pesmi pesnika iz Velikih Žabelj.

902

Izdajatelj

Zavod DISISDIS - zavod za medijske dejavnosti, Ajdovščina
Bevkova ulica 11,
5270 Ajdovščina

Odgovorna oseba izdajatelja

Matjaž Jazbar

Uredništvo

Zavod DISISDIS, Ajdovščina
Bevkova ulica 11,
5270 Ajdovščina

Odgovorni urednik

Matjaž Jazbar

Tisk

Grafica Goriziana

Naklada

6700

Razširjanje

Brezplačna distribucija v vsa gospodinjstva na območju občine Ajdovščina.

Naslovnica

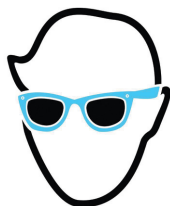
Foto: Klavdij Blažko

Oblikovanje

Tea Goljevšček

Medij Lokalne Ajdovščina je vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 2127.

UVODNIK

KAJ MANJKA MOJEMU MESTU?

Antiša Korljan, odgovorni urednik Primorskih novic, ki ga zelo cenim in spoštujem, bo zagotovo jezen, ko bo prebral tale uvodnik. Kolumno z istim naslovom sem mu namreč obljubil že lanskega decembra. A mu je še do danes nisem poslal in tako bralci Primorskih novic še niso imeli možnosti prebrati, kaj točno manjka mojemu mestu.

Ali našemu mestu kaj manjka, je stvar posameznika. Zagotovo mu kaj manjka. Nekaterim manjka parkirna hiša, drugim optično omrežje, tretjim razgledni stolp, četrtem diskoteka in tako naprej. Tudi tistim v New Yorku najbrž kaj manjka. Vedno nekaj manjka.

Pogosto slišimo oguljeno frazo, da mestu manjka duša. Mislim, da našemu mestu duše ne manjka. Prav nasprotno. Res je sicer trenutno v fazi obnove, ampak je tam in bo kmalu lepša, boljša, prijaznejša. Nahraniti in napolniti to dušo. To manjka mojemu mestu. Na naslednjih straneh boste lahko prebrali precej nostalgčnih spominov. Spomine na delo v nekdanjih ajdovskih »fabrikah« in spomine na najboljša ajdovska nogometna leta. Sam ohranjam v zavesti rokometne tekme na Policah, ko je Jaka zapel »zigezage« in mu je polna dvorana odvrnila »gol, gol, gol«. Spominjam se spontanih pustovanj, ko je Igor Benko postal Franci Torek in zabaval celotno mesto. Takšnih misli na preteklost je še veliko.

Morda se motim, a zdi se mi, da je razlogov za podobne spomine v družbi celotnega mesta vse manj. Mogoče so za to krivi gospodje Facebook, Twitter in Instagram. Kdo ve. Zna biti pa, da so se ljudje včasih le bolj zavedali, da so del skupnosti, del celote. Takrat ni bilo mogoče objaviti krasne fotografije na Instagramu. Če si hotel »objaviti« svojo srečo, si jo moral pokazati v živo.

Berem, da gospodarstvo cveti, da naše mesto še nikdar ni bilo gospodarsko tako močno. Dobiti službo danes, ni težko, ustanoviti podjetje - tudi ne. Biti uspešen podjetnik je blazno kul. A kot kaže, je zelo težko vsaj majhen delček te bogate gospodarske »b'ndime« vrniti nazaj mestu in ljudem. Vsa čast tistim redkim izjemam, ki se tega zavedajo in dobrodušno skrbijo, da kultura ne popolnoma ugasne, da šport še vedno privabi vsaj peščico ljudi na tribune in da družabni utrip še vedno nekako utripa. Če bi bilo teh izjem več, pa bi lahko... Ah, kaj vse bi lahko! To manjka mojemu mestu.

MATJAŽ JAZBAR, ODGOVORNI UREDNIK

100% IZTISNJENO
JABOLKO
IZ SRCA
SLOVENIJE

ANJA KORENČ

Sem Anja, oblikovalka in ženska, ki pri svojih 32-ih letih v trgovini ne more kupiti flaše vina brez da pokaže osebno.

TEKST TINA VELIKONJA

BITCHY CLUB - ROZA PLOČEVNIKA ZA ŽENSKÉ TRENTUTKE

Projekt Bitchy Club, pri katerem je v ospredju vrednost blagovne znamke, se je začel nenamerno izrisovati v glavi mlade in perspektivne podjetnice Anje Korenč. Želela si je ustvariti produkt, ki bo ženske delal močnejše, jih spodbujal, navdihoval in povezoval. »Ker sem v zadnjih petih letih doživela marsikatero slabo izkušnjo, ki je bila takšna samo zaradi mojega spola in starosti,« pojasni svoje razloge za ustanovitev Bitchy Club-a. Šele ko je poiskala vrednost, ki naj jo blagovna znamka ponuja, je iskala produkt, ki bi predstavljal njeno vizijo, zato je pričela z raziskovanjem trga. Odločila se je za produkt iz prehranske industrije, sektorja, iz katerega izhaja že iz časa študija, dela za druga živilska podjetja pod okriljem kreativne agencije Fork, ki sta jo ustanovila skupaj s fantom Maticem, pa tudi iz projekta I Like Tofu.

SNOVANJE IDEJ

Bitchy Club je nastal iz odziva na družbene opazke po vnaprej zastavljenih korakih. »Izdelek je bil najprej nastavljen v moji glavi. Ko sem v fazi prednaročil s samo eno objavo na Instagramu organsko prodala okrog 100 pločevink, sem dobila prvo zeleno luč.« Svoje začetke opisuje kot dolgotrajne, saj je prva faza projekta odločilna. »Embalaza ne sme biti tisti element, na kateri leži in teži celotna blagovna znamka – to je le zadnji delček v mozaiku razvoja. Nedvomno pa se mora skladati s celotno strategijo, vizijo in poslanstvom.« Raziskave trga, opravljanje intervjujev, pridobivanje potencialnih kupcev, so ji vzeli kar nekaj časa, saj lahko le na takšen način začneš na čimbolj pravičen način, še pove. »Pri povpraševanju na trgu me ni zanimalo, ali piješ vino? Kakšno vino piješ? Zanimale so me nakupne navade, način življenja in doživljanja sveta. Morala sem ugotoviti, če bo vrednost, ki jo želim kupcem ponujati za njih res vrednost.«

NENEHNO JE POTREBNO SLEDITI POTREBAM POTROŠNIKA

Zaenkrat svoj produkt prodaja samo v Sloveniji, preko lastne spletne trgovine, njena želja pa je prodreti tudi v tujino. »Zaenkrat sem v fazi

POMENLJIVE RDEČE USTNICE NA ROZA PODLAGI

Bitchy Club pločevinka je roza barve s kontrastno rdeče obarvanimi ustnicami. Rdeče ženske ustnice imajo skozi zgodovino

© arhiv Anje Korenč

postavljanja strategije. Idej je ogromno, ostajam na trenutnem produktu, saj je najprej tega potrebno prodati in ga približati kupcem. Za naslednje produkte še ne delam planov, saj bom sproti videla, katerim potrebam potrošnikov bom želela slediti v prihodnosti.«

BITCHY CLUB – PROJEKT Z OSEBNO NOTO

V poslovnem svetu se je in se še mora večkrat soočiti z opazkami na račun svojega spola in starosti. Doživela je veliko neprijetnih izkušenj, ki jih največkrat ni znala razumeti. »Če ti med sestankom moški, ki bi lahko bil tvoj tata, cel čas mežika, in če si v sobi s samimi moškimi, človek pa daje roke vsem, le tebe zaobide namerno, hitro ugotoviš, da nekaj ni ok.« Rada opozori, da se nevspečnosti dogajajo tudi s strani žensk. Na koncu se dogaja to, da se borimo med sabo, še dodaja.

velik pomen. »Že Kleopatra si je na ustnice nanašala rdečo šminko. Elizabeth Arden je že okrog leta 1912 sufražetkam, ki so protestirale za svoje volilne pravice mimo njenega salona na 5. Aveniji v New Yorku delila svoje rdeče šminke,« svojo odločitev, zakaj je na pločevinko umestila prav rdeče ustnice, pojasnjuje Anja. Rdeče ustnice so tako simbol moči in ženstvenosti, v kontrastu z roza barvo pa pločevinka nedvomno še dodatno stopi v oči in poskrbi, da ne ostane neopazena.

USPEH JE RELATIVEN

Poslovna pot je v današnjem konkurenčnem svetu vse prej kot lahka. Uspeh se ne rodi čez noč, veliko garanja je potrebnega, da se na samostojno podjetniško pot sploh podamo. Kot pove Anja: »Uspeh je relativna stvar,

lahko se meri v denarju, a zame je uspeh v osebnem zadovoljstvu, že če zaslužiš za svojo plačo, si uspešen. Prevečkrat jemljemo uspeh nekega podjetnika kot nekaj samoumevnega, šele ko si enkrat sam služiš svoj denar, dobro veš, koliko moraš vložiti v svojo neto mesečno plačo,« še pojasni Anja.

VEČ SLEDILCEV – VEČJI USPEH?

Število sledilcev na socialnih omrežjih je marsikomu dandanes pokazatelj uspešnosti. Pa je temu res tako? »Beseda "influencer" t. i. vplivnež je danes povezana s tistimi ljudmi, ki imajo 10 tisoč sledilcev in več,« predstavi svoj pogled Anja in doda, da je lahko nekdo preko Instagrama vpliven tudi z zgolj 300 sledilci, saj če so ti zvesti in redno kupujejo tvoj proizvod, je to veliko večji uspeh kot zgolj navidezni sledilci, od katerih nimaš razen večje številke sledilcev nič. »Menim, da bo trend ljudi z veliko sledilci kmalu izginil, saj je težko zadovoljevati potrebe in interese tako velikega števila ljudi, ljudje pa smo dandanes tako ali drugače nagnjeni k vedno novim t. i. hipnim zadovoljitvam.«

VSAK IMA MOŽNOSTI ZA USPEH – PA SO TE VSEM ENAKO DOSTOPNE?

Položaj ženske v družbi je kljub temu, da živimo v letu 2019, še vedno vprašljiv. Nižje plačilo za enako delo, manj možnosti za napredovanje zaradi nosečnosti in tiho sprejemanje ali celo odobravanje spolnega nadlegovanja, so le eni izmed tistih zaviralcev družbenega stanja, na katere s svojim projektom opozarja tudi Anja. Položaj žensk v današnjem svetu ni rešljiv z danes na jutri, kar potrjuje tudi podjetnica, ki je na račun tega doživela marsikatero opazko. »To je v naši

genetiki. Moški je moral v pradavnini poskrbeti za nežnejši spol. Lovil je in varoval. To je še vedno del nas in naše družbe. Težava pa je, da razvit svet zahteva drugačno preživetje. Meni se ni potrebno boriti z mamutom, zato, da bom preživela. Pasti so drugačne in ženske jih nedvomno znamo reševati tudi same.« Spremembe pa se ne bodo zgodile pri nas, niti pri naših otrocih, ampak šele kasneje. Kot pojasnjuje v nadaljevanju: »Otroke moramo že danes začeti učiti, da smo si vsi enaki in vsi lahko postanemo tisto kar želimo, ne glede na spol in ne glede na raso. Le na takšen način se bo to preneslo na nadaljne generacije.«

SLEDITI MORAŠ SVOJIM CILJEM

Ustanoviteljici mladega podjetja Impatient, ki je trgu ponudilo žensko rose vino z mehurčki pod blagovno znamko Bitchy Club, ambicioznosti ne manjka. Mladim podjetnikom in vsem, ki imate ideje za samostojno pot, pa svetuje: »Projekta, na katerem delaš, ne smeš vzeti kot svojega otroka, nekaj s čimer se stoprocentno poistovetiš in se bojiš spustiti z rok, ampak kot nekaj, kar se razvija, zahteva nadgradnje in nekega dne morda celo propade. Ne smemo si lagati. V današnjem poslovnem svetu je to realnost.« Mlada podjetnica pogovor sklene s svojim motom, da se dokazuje zgolj še sebi. »Na druge se ne oziram več, ne zapravljam več energije za negativne komentarje in opazke. Svojim ciljem moraš slediti zato, da se dokazuješ sebi, da zrasteš, sicer se boš celo življenje dokazoval vsem ostalim in nikoli ne boš dovolj dober.«

© arhiv Anje Korenč

KAJ BI MI BREZ VINA

TEKST URŠKA PODOJSTRŠEK

Korošci marsičesa nimamo.
 Nimamo avtoceste.
 Nimamo vina.
 Niti pršuta.
 Nimamo burje.
 In nimamo Iztoka Mlakarja.
 Zato si ga včasih izposodimo.
 In potem pozabimo vrniti.
 Mogoče zmeraj res ne vemo točno o čem poje, zagotovo pa plete verze o usodnih ženskah, glažu vina, ljubezni, osamljenem copatu in trti. Kar nekako paše skupaj in eno brez drugega skoraj nima smisla.
 Jaz sem bila dolgo prepričana, da je betula mesto pri Puli in vandima viseči del krave.

Iztokove Štorije in baldorije sem prvič slišala v študentskih letih, ko je Borut iz Ajdovščine prinesel njegovo kaseto. Veselo smo si jo vrteli, ko smo se v Igorjevem novem golfu vozili naokoli in navdušeno prevevali o mestu pri Puli in visečem delu krave... Dokler se ni neke poletne noči za golfom izgubila vsaka sled. V resnici se nihče ni ekstra sekiral zaradi avta. Ušivcu, ki nam je ukradel Štefano in Bertolina smo prisegli večno maščevanje in sramne bolhe tisočih kamel.
 Prekleti tat novega golfa je celo pot preko Balkana lahko prepeval:

*“Je umrla Štefana an je umrou Bertolin,
 ma ostal je en lep an ko bi se reklo žlahten spomin.
 Tudi soj cajt ljudje so zaljubljeni bli,
 ma to ble so ljubezni ku zdej jih več ni.”*

(Iztok Mlakar, Bertolin in Štefana, Štorije in baldorije, 1992)

A ljubezen do Mlakarja in njegovih nežnih poti skozi človeško dušo je ostala.

Tako je lani na enem svojih skrivnih koncertov globoko v vinski kleti iz primorskih gospodinj izvabil zaprepaden krik obupa, ko jim je z žleht očmi izdal, da v Ljubljani kuhajo joto brez mesa. Uboga Cvetka se je prijela za srce, obrnila k meni, zožila oči in me stisnila ob steno: « Ma, kaj res? Kuhaš joto brez mesa? »
 Kako naj kuham joto brez mesa, jaz sem Korošica! Meso je edino, kar nam pametnega raste na okoliških hribih! Je pa res, da smo joto osvojili šele pred kratkim.
 Odkar imamo internet, je svet končno postal bližji.
 Mogoče kmalu dobimo še vino.
 Pred nekaj dnevi sem se vrnila s potovanja po Iranu. Kjer prav tako pogrešajo vino.
 Po iranski revoluciji leta 1979 je alkohol prepovedan. Si predstavljate, da bi se kaj takega zgodilo v Vipavski dolini? Življenje bi izgubilo smisel.

O čem bi se pogovarjali?
 O čem pisali pesmi?
 Kdo bi hodil v hram na čaj z mlekom in puding z malinovcem? Nihče!
 Kdo bi šel v Velike Žablje na koncert vaških nun? Župnik ziher. Vikendi in prazniki bi postali popolnoma odveč.
 Hm, mogoče bi jim lahko alkohol v fructalovih tetrapakih prišvercali Korošci?
 Vsako leto ob potokih kuhamo šnops iz domačih sliv. Lahko dodamo še kak CD Marijana Smodeta, Milana Kamnika in Fredija Milerja.
 Najbrž ne bi nič razumeli, kar pojejo.
 Ampak po dveh kozarcih bi itak bilo popolnoma vseeno.
 Mlakar se tot prou neč ne sekira, da ga zastopiste samo vi.

© arhiv Urške Podojstršek

NAŠ VSAKDANJI KRUH

TEKST PETRA BRECELJ

Med drugo svetovno vojno so sestradani prebivalci obleganega Leningrada lakoto tešili z v motornem olju ocvrtim 'kruhom' iz vrtnice lobode in mletih otrobov. Pravijo, da je lakota najboljši kuhar, nedvomno pa nam gre že sama misel na takšno 'štručko' prav zato tako težko po grlu, saj je za večino nas, zavutih v vato blaginje, lakota španska vas – na srečo. Na žalost pa ji tam daleč za devetimi gorami in devetimi vodami v dotični vasi družbo dela tudi hvaležnost za vse naše gastronomsko izobilje, čeprav je bil gladež še nedolgo tega doma v premnogokateri slovenski vasi, trenutno blagostanje pa zgolj nedosegljiva pravljica.

Večina naših shramb danes poka po šivih, drži, vendar lakota človeštvo spremlja že od pamtiveka. Ni naključje, da je Jezus učil, naj očeta našega, ki je v nebesih, prosimo, naj nam da danes naš vsakdanji kruh, saj je pred nastopom sodobnega kmetijstva za večino ljudi hrane stalno primanjkovalo, večerja pa je bila neprimerno neposredneje odvisna od ugodne letine tekočega leta: v rodovitnem obdobju je kmet iz enega semena pšenice pridelal največ sedem zrn žita, v nerodovitnem pa samo dve, torej eno za seme za prihodnje leto in eno za hrano. V času hudih zim in deževnih poletij je trpel pridelek, da sta po deželi neusmiljeno pustošili bolezen in smrt, ko so se starejši odpovedovali hrani za mlajše, starši pa so otroke pošiljali zdoma, da so se znašli sami. Vam je slednji scenarij kaj znan? Če vam ni, pa ga zagotovo poznata Janka in Metka iz istoimenske pravljice. Nič kaj pravljичno, kaj? Če pa mislite, da je čarovničina namera, da bo Janka pojedla, zgolj plod pesniškega pretiravanja, tega mnenja nikar ne zagovarjate naglas, saj se zarečenega kruha največ poje: v zgodovinskih spisih najdemo kopico zlovesčih primerov, ko so se ljudje v boju za preživetje zatekli k ljudožerstvu, in morda boste presenečeni, kako nezaprašeni so ti spisi.

Ne tako davnega leta 1932 je v takratni Ukrajinski socialistični sovjetski republiki udarila huda lakota, potem ko so stalinisti

© arhiv Petre Breclj

načrtno uvedli vrsto ukrepov, s katerimi so skušali zatreti ukrajinsko narodnoosvobodilno gibanje. Kmetom so zaplenili ves pridelek in ga nato izvažali, stradajočim ljudem pa prepovedali odhod iz Ukrajine in odklanjali pomoč drugih držav. Uvedli so tudi zakon o zaščiti državnega premoženja, po katerem se je s smrtjo ali zaporno kaznijo za najmanj deset let kaznovala vsakršna tatvina živil, zakon pa je bil uperjen predvsem zoper kmete, ki so v želji, da bi pred smrtjo rešili prestradano družino, s polja odnesli kilogram ali dva žita, ki so ga sami pridelali. V dveh letih je Stalinov režim do smrti izstradal vsaj štiri milijone Ukrajincev,

ameriški zgodovinar Timothy Snyder pa je o genocidu ukrajinskega naroda zapisal: »Preživetje je bilo tako moralna kakor telesna bitka. Neka zdravnica je junija 1933 prijateljici pisala, da sicer še ni postala ljudožerka, vendar 'nisem prepričana, da se do takrat, ko boš dobila moje pismo, to ne bo spremenilo'. Dobri ljudje so umrli prvi. Tisti, ki niso hoteli krasti ali se prodajati, so umrli. Tisti, ki so hrano dali drugim, so umrli. Tisti, ki niso hoteli jesti trupel, so umrli. Tisti, ki niso hoteli ubiti sočloveka, so umrli. Starši, ki so se upirali ljudožerstvu, so umrli pred otroki.« V času gladomora je bilo tako ljudožerstva obsojenih več ko dva tisoč petsto Ukrajincev – ne, čarovnica iz Janka in Metke še zdaleč ni osamljen primer.

Seveda pa danes našim otrokom ni treba skrbeti, da bodo na krožnik dobili žemljico, ocvrto

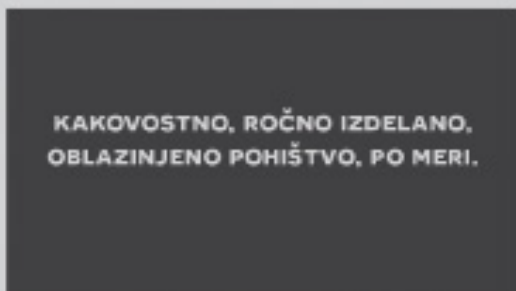
v motornem olju, kaj šele, da bodo na krožniku končali sami. Ko je proti koncu sedemnajstega stoletja Slovenija počasi začela opuščati zastarelo kmetovanje, se je polagoma iztrgala iz krempljev ponavljajoče se lakote, danes pa je preskrba s hrano v sodobnem svetu nekaj povsem samoumevnega: če so nekdanje iz enega posejanega semena pšenice pridelali največ sedem zrn, jih danes trideset in naše že kar pravljичno obložene mize se šibijo pod težo vsega preobilja, izbirčne Metke in Janki pa le s težavo dohajajo pestrost ponudbe. Večerja v zraku, večerja v temi, tekmovanje

v žretju, tekmovalje v metanju pit. Neodločeni bi radi vsega po malem, zato si naročamo hladno predjed, juho, toplo predjed, glavno jed, solato, vse to pa samo malček obglodamo, da le imamo prostor še za sladico. Malček sladice. V Sloveniji letno stran zmečemo približno 149.000 ton hrane, največ zavržemo prav – kruha. Oh, oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo. Ker pa smo v hedonističnem zanosu očitno res povsem izgubili glavo, so podjetni razvijalci pred leti na trg poslali pametne vilice, zasnovane za umirjanje požrešnosti, ki nas z utripanjem in vibriranjem opozorijo, ko se prehitro bašemo. In prehranska pravljica se je sprevrgla v nenasitno grotesko. Vsaj za nekatere. Čeprav je po zaslugi kmetijskega razvoja število lačnih ljudi po svetu lep čas počasi upadalo, je leta 2017 prvič po desetih letih spet naraslo, medtem pa vseskozi skokovito raste število predebelih. Pozabite nenasitno grotesko – dobrodošli v teatru absurda. Statistično gledano sta danes namreč za vsakega podhranjenega človeka na svetu dva pretežka, kljub vsem lačnim pa tretjino pridelanega žita raje predelamo v pršut ali biogoriva. Za piko na i svet vsako leto zavrže 1,3 milijarde ton užitne hrane, kar je štirikrat toliko, kolikor bi je potrebovali, da bi nahranili 815 milijonov podhranjenih zemljanov. Vendar to je gola statistika in v hladnih številkah se izgubi marsikaj. Vas zanima, kaj?

Med eno nedavnih suš v Indiji je na ušesa medijev prišlo, da globoko

na podeželju množično umirajo prebivalci neke vasi, ko pa so novinarji tja prispeli, niso bili pripravljeni na to, kar jih je tam čakalo: v vsej vasi ni bilo enega samega zrna riža in sestradani vaščani so lakoto preganjali z 'močnikom' iz mletih mangovih koščic. Obupane matere so otroke hranile z ostanki skisane mangove čobodre, čeprav so vedele, da je pokvarjena in potemtakem strupena. Otroci in starejši so umirali med prvimi, toda lakota konec koncev ne prizanaša nikomur. Verjamem, da bi stisko lačnih raje zavili v brezosebno statistiko, a dokler je več manga v našem šamponu kakor na krožniku teh ljudi, je to težava nas vseh, zato hočem, da se jih spomnite, ko boste naslednjič sedli za mizo h kosilu. Ker vam ne privoščim, da bi uživali v težko zasluženem kruhu? Ne. Prav zato, ker toliko ne morejo, smo vsi, ki gremo danes siti spat, dolžni poskrbeti, da bo jutri svet lepši še za nekoga. »Če ne moreš nahraniti sto ljudi, nahrani samo enega,« je rekla mati Terezija in ni nam treba do Indije, da bi našli človeka, čigar malha in želodec sta prazna.

Zato hrane nikar ne goltajmo kakor trop sestradanih volkov, nad njo ne vihajmo nosov in je ne mečimo stran, kajti ves živež je dar zemlje in sad trdega dela: ko ješ bambusove vršičke, se spomni človeka, ki jih je posadil, pravi kitajski pregovor. Zavejmo se vrednosti hrane, preden izza devetih gora in devetih voda prilomasti lakota in nas spomni nanjo. 📍

- SEDEŽNE GARNITURE
- VRTNO OBLAZINJENO POHIŠTVO
- OBNOVA STARINSKEGA POHIŠTVA
- VZMETNICE IN POSTELJE
- OPREMA POSLOVNIH PROSTOROV
- AVTOTAPETNIŠTVO
- TAPECIRANJE KAMPERJEV
- NAVTIKA
- OSTALI IZDELKI PO MERI

Tapetništvo Damjan

Damjan Ženko s.p.
Gradiška cesta 5
5271 Vipava

☎ 031 335 443
✉ info@tapetništvo-damjan.si
🌐 www.tapetništvo-damjan.si
📱 @tapetništvodamjan

**Nedeljsko popoldne v
Snici. Tradicija igranja
briškule in trešeta, ki
nikoli ne zastara.**

Popolna osredotočenost.
Beno Batič, KK Črn Trn,
v akciji med dirko
slovenskega B4X pokala
v Ajdovščini.

DROŽI

TEKST ERIK BAČAR

ZGODOVINA

Droži so najstarejše vzhajalno sredstvo iz moke in vode. Peka kruha z drožmi naj bi se začela 4000 let pred našim štetjem, nekje v Egiptu. Ko je gospodinja pozabila košček testa in ga je uporabila pri naslednji peki, je videla, da je kruh veliko bolj okusen, sredica mehkejša, velikost kruha pa bistveno večja. Naše babice so pred iznajdbo industrijskega kvasa uporabljale le droži ali divji kvas ali kislo testo. Nekje po vojni nam je industrija ponudila industrijski kvas in od takrat v večini uporabljamo le tega.

ZDRAVJE

Kruh z drožmi ni samo dobrega okusa in lepega izgleda, kruh dokazano blagodejno vpliva na naše zdravje.

- Kruh lažje prebavimo.
- Ima telesu koristne bakterije.
- Ima zelo nizek glikemični indeks.
- Večji izkoristek hranil in mineralov.
- S fermentacijo zmanjšano količino glutena.

LEPO

Kruh z drožmi ali divjim kvasom v tujini imenujejo tudi "artisan bread". Kruh je rustikalnega videza in krasen na pogled.

d(r)oživetje

www.drozivetje.si

Okusi Vipavske

---

12. in 13. maj

Spoj vrhunskih vinsko kulinarčnih trenutkov, okusov sonca, burje in nežnega dotika prvih češenj. 45 vinarjev iz Vipavske doline, 3 gostujoči vinarji! Skupaj več kot 100 priložnosti za okušanje vina. Izbrani gostinci bodo ustvarjali neponovljive kulinarčne mojstrovine. Zažarele bodo tudi zvezde Michelin!

Kulinarčni Mesec

---

22. april do 19. maj

Priložnost, ki je ne smete zamuditi. Vipavska dolina in 18 gostincev v njej bo ves mesec dihala za to, da bi vam pričarali nepozabne vipavske okuse.

**Okusi Vipavske - najboljše
doživetje letošnje pomladi.
Bodite zraven!**

FALADUR

Matej Lavrenčič vas vabi na obisk v vinski bar Faladur, ki prinaša svežino in pestrost k lokalni ponudbi.

TEKST MATJAŽ JAZBAR

📍 **V decembru je Faladur praznoval svoje peto obletnico obstoja. Kako se, če zavrtimo čas nazaj, spominjaš začetkov, tistih prvih tednov obratovanja?**

Spomini so še zelo živi. Trgovino Faladur smo odprli v ponedeljek. Brez kakšne velike drame. Prejšnje dni in tedne pa je bilo res veliko dela. Zagotovo smo bili utrujeni. Od priprav na otvoritev, pripravljanih del, otvoritve, ki je potekala nekaj dni prej v degustacijskem prostoru Faladur v Palah. Takrat sva še s partnerjem Erikom ob petih zjutraj čistila police, opremljala prostor ter načrtovala prihajajoči prvi dan in potem mesec. Brez resnih pričakovanj in precej skromna sva zakorakala v novo zgodbo. Dokaj okrnjeno ponudbo smo potem hitro nadgrajevali in do sredine decembra se je že našlo marsikaj zanimivega na naših policah. Bistveno bolj stresni so bili tedni pred odprtjem. Lovljenje rokov, opremljanje, iskanje rešitev ter neprespane noči. Bilo je zelo naporno. Faladur je namreč nastal iz

dve leti smo v Faladurju večinoma delovali kot prodajalna lokalnih izdelkov. Degustacij ni bilo veliko, sploh pa ne v takšni obliki kot jih izvajamo sedaj. Prvi dve leti sta bili za podjetje res zelo težki. Ajdovščina si še ni opomogla od gospodarstvene in finančne krize. Ljudje niso bili tako optimistični kot sedaj. Če gledam skozi sedanje oči, dvomim, da se bi spustil v tak projekt. Večina je že takrat rekla, da iz tega ne bo nič, a vendarle smo še tu. Boljši, večji, sposobnejši.

📍 **V teh petih letih ste gostili številne goste, tako tuje kot domače, mnogi se seveda tudi radi vračajo. Kaj je tisto, po vašem mnenju, zaradi česar gostje z nasmehom na obrazu zapuščajo prostore Faladurja?**

Gostov je bilo res veliko. Predvsem v poletnem času postane Faladur kot multi-kulti ajdovski kotiček. Nemščina, angleščina, italijanščina, japonsščina, španščina, kitajščina itd. Ljudje iz vsepovsod se ustavijo pri nas. Vsakodnevno nas presenetijo gostje iz nam neznanih koščkov sveta, ki želijo doživeti našo izkušnjo. Hitro

smo namreč spoznali, da turisti, ki nas obiščejo, želijo okušati, doživeti ali spoznati Vipavsko dolino. Nekateri vina, drugi jedi, tretji kraj, dušo ali ljudi. Pri načrtovanju degustacij sem črpal iz osebnih izkušenj. Kot vinski navdušenec sem ob obiskih kleti najbolj užival v družbi vinarja, njegovih zgodbah ter ob spremstvu dobrega narezka. Vse to deluje. Gostu nudi toplino, vrednost predvsem pa občutek posebnosti. Isto sem skušal ponuditi našim gostom. Degustacije v Faladurju so izkušnja. So pristno doživetje, spoznanje ali celo učna ura. Gostom ponudimo na enem mestu vse, kar si želijo. Okusno lokalno hrano (najboljše mesnine in sire v dolini, štruklje, polento, joto itd.), izjemen izbor vin, predvsem pa prijaznega, ustrežljivega in izobraženega gostitelja, ki ni samo natak, ampak gostitelj v pravem pomenu besede. Tisti, ki da piko na

I obisku. Priznam, da še vedno pogrešam oziroma si v prihodnje močno želim večji obisk lokalnega prebivalstva. Želim si, da bi nam dali priložnost, da se jim predstavimo in jih navdušimo tako kot navdušujemo tudi tujce. Upam, da se ob končani prenovi centra Ajdovščine in ureditve terase našega Faladurja to tudi zgodi.

📍 **Rdeča nit ponudbe Faladurja so seveda lokalni proizvodi in izdelki, kraljuje pa seveda vipavska vinska kapljica. Koliko se je v teh petih letih spremenila proizvodnja vina v našem okolju?**

Mislím, da imamo to srečo, da živimo v času renesanse vipavskega vinogradništva in vinarstva. Toliko kot so v zadnjih letih napredovali vipavski vinarji, se v zgodovini še ni zgodilo. Mladi kot tudi starejši vinarji iščejo svoj navdih v tujini in odprtost trga jim to tudi omogoča. Učijo se od najboljših. Trenutno lahko z gotovostjo trdimo, da sodi vsaj deset vipavskih vinarjev v sam slovenski vrh. Nekateri so v tem času tudi uspeli svojo prepoznavnost uveljaviti v tujini, tako da se lahko z vso resnostjo postavijo ob bok tujim priznanim vinarjem. Lahko smo ponosni in pa hvaležni, saj veliko turistov prihaja v Vipavsko dolino prav zaradi posameznih vinarjev. To se pogosto pozablja.

📍 **Kaj bi bilo po vašem mnenju še potrebno postoriti, da bila vina Vipavske doline še prepoznavnejša, tako doma, kot tudi v tujini?**

Trenuten pozitiven trend in naklonjenost kupcev k butičnim regijam, avtohtonim sortam in pristnim izkušnjam je nujno potrebno čimprej izkoristiti in oplemenititi. Ravno filozofija vinarjev in njihovo udejstvovanje na trgu sta bistveno prispevali k prepoznavnosti vinorodnega okoliša. Vipavska dolina potrebuje enotno in močno promocijo doline (v vinskem smislu to pomeni aktivnosti usmerjene v prepoznavnost terroirja, klime, lokalnih sort ali vina vipavskega vinorodnega okoliša), če želimo, da se bodo ljudje lažje in prej odločali za nakup vipavskega vina ter da cena ne bo predstavljala problema. S tem mislim jasno sortno promocijo (trenutno

© arhiv Faladur

dveh evropskih projektov, ki sta od naju zahtevali določen specifičen način dela.

Potem je sledilo dokaj mirno obdobje. Pravo zatišje. Obisk je bil skromen. Turisti niso poznali Ajdovščine. Lokalno prebivalstvo je bilo zadržano. Erik se je takrat odločil za samostojno pot, z ženo sva vztrajala. Prvi

je le redko komu jasno, kaj želimo dolgoročno predstavljati). V asortimanu je bistveno preveč sort, slogov, filozofij, katere so včasih tudi utopične. Všeč mi je zgodba Vipavca, modrega pinota, lokalnih sort in sauvignona. S tem mislim, da je mogoče Vipavsko regijo pozicionirati kot resno vinsko regijo. Zelo sem vesel ponovne oživitve Kleti Vipava 1894. Četudi s tujimi lastniki, mislim, da bo njihov poslovni model v veliki meri pozitivno vplival tudi na celotni okoliš. Po drugi strani se glede na razvoj turizma v zadnjih letih določenemu deležu vinarjev (v to skupino spadajo vsi vinarji z majhnimi količinami, visokimi stroški proizvodnje, visoko kvaliteto in seveda možnostjo širitve) splača svoj poslovni model iz prodaje na terenu (gostinstvo, trgovine) preusmeriti na domačo prodajo, s trženjem storitev degustacij, pogostitev ali prenočitev. Druga polovica pa se bo razvijala v moderne vinske kleti z jasno hierarhijo dela, distribucijsko mrežo in zelo podjetniško izdelano dejavnostjo. Prihodnost je zagotovo svetla z veliko priložnosti. Upam le, da bodo slednje vinarji in drugi akterji izkoristili.

📍 Kakšno je tudi sicer sodelovanje med Faladurjem in lokalnimi vinarji in ostalimi ponudniki domačih proizvodov?

V petletnem obdobju smo sodelovali z mnogimi ponudniki. Dejstvo je, da se določene zveze prekinejo, okrnijo ali pa zacvetijo. Trenutno sodelujemo z velikim številom vinarjev in drugimi ponudniki. Vseh skupaj že več kot trideset. Poleg vinarjev pa še s pivovarno Pelicon, mesninami Cigoj, sirarstvom Orel in Slejko, domačimi sokovi Metka, čebelarstvom Medart in pa novo nastalo destilarno Bratinov.

📍 V teh petih letih turizem Vipavske doline doživel pravi razcvet. Čemu pripisuješ največje zasluge za to?

Turistični razcvet Vipavske doline je posledica številnih dejavnikov. Makro dejavniki so Sloveniji prav gotovo zelo naklonjeni: varna država, zeleni turizem, butičnost, cenovna dostopnost. Prav zaradi naštetega mislim, da veliko število gostov izbere Slovenijo kot naslednjo turistično destinacijo. Tudi delovanje Slovenske turistične organizacije je precej napredovalo. Nikakor pa smem zanemariti občinske iniciative k samemu

© arhiv Faladur

razvoju. Lokalno oziroma regijsko povezovanje v zadnjem času ter blagovna znamka Vipavska dolina sta pomembna dejavnika pri odločanju turističnih agencij, revij, vodnikov ali bolj rečeno velikih igralcev kot je Lonely Planet. Pred tremi leti smo imeli to srečo, da nas je obiskal prav ta vodič, ki velja za enega najpomembnejših na turističnem področju in ki je temeljito spremenil potek nadaljnjih dogodkov. Številke prodanih tiskanih vodičev se gibljejo v milijonih. Slovenija je takrat dobila posodobitev vodiča. Pred tem Vipavske doline ni bilo v tiskani izdaji. Takratni obisk je to spremenil in od takrat naprej je vse drugače. Ko se vlak premakne, ga ne ustaviš kar tako. Povpraševanje je sprožilo ponudbo in tako dalje do današnje točke, ko se pospešeno vlaga v turizem na vseh nivojih. Prenočitvene kapacitete, storitve, dejavnosti itd. Turizem so ljudje. Očitno postajamo pripravljeni, vidimo nove priložnosti in kot kaže na zadnje rezultate in nagrade tudi uspešni.

📍 Kakšni so cilji in načrti za naprej? Kako vidiš Faladur ob praznovanju npr. desete obletnice delovanja?

V zadnjih dveh letih smo iz manjše trgovinice z lokalnimi izdelki postali prepoznavna vinoteka in vinski bar z bogato ponudbo prigrizkov, vin na kozarec, piv in ostalih lokalnih dobrot. V degustacijskem prostoru pripravljamo degustacijske večerje, predavanja, vodene degustacije in pogostitve. Na terenu smo razširili mrežo gostiln, ki jim dostavljamo vina in svetujemo. Lani smo Faladur razdelili na tri enote. Faladur vinski bar, Faladur catering in Faladur distribucija. Vsaka izmed zgoraj naštetih enot postaja samostojna in gradi na svoji prepoznavni zgodbi. Cilj vinoteke in bara je, da postane najbolje založen vinski bar v Vipavski dolini s pestro izbiro vin na kozarec,

Peliconovo ponudbo piv ter edinim barom v Ajdovščini, ki ponuja k pijači lokalne prigrizke in jedi. Faladur catering je trenutno prava izbira za ljudi, ki želijo pristno vipavsko izkušnjo iz kuhinje, preproste, vendar okusne jedi in inovativne rešitve k pogostitvam. V tem delu razvijamo tudi degustacijski prostor, ki ga nameravamo dodatno opremiti pa tudi pripraviti sezonske okusne menije, ki jih lahko ob predhodnem naročilu okusi kdorkoli. Na terenu se trenutno trudimo postati prepoznavna blagovna znamka, ki ponuja kvalitetne izdelke iz Vipavske doline. Pet let je dolgo obdobje. Nerač napovedujem. Rad bi le poskrbel, da so zaposleni v podjetju zadovoljni in s primerno plačo, gostje še naprej tako navdušeni in posel še vedno zanimiv. Mogoče lahko povem, da v naslednjih treh letih planiramo širitev poslovne enote na novo lokacijo ter seveda optimizacijo prej omenjenih enot.

📍 **Kaj nameravate pripravljati svojim gostom v pomladno – poletni sezoni?**

Pravkar smo zaključili s prenovno vinoteke Faladur v centru Ajdovščine. Popolnoma na novo smo opremili kuhinjo, ker si želimo gostom ponuditi večjo pestrost lokalne hrane in pijače. V naslednjih dneh bomo v ponudbo dodali kavo, lokalne koktajle ter druge lokalne pijače. Ohranili bomo možnosti degustacije vina ob naši razlagi, ponudili nekaj več kot 20 različnih vin na kozarec ter vedno nudili celotno ponudbo Peliconovih piv. Prav tako bomo vsakodnevno nudili prijeten venček lokalnih jedi. Pripravljali bomo štruklje, sezonske juhe in enolončnice, polento, narezke, dve sladici (pivamisus ter sladko Vipavsko) pa tudi dnevno kosilo, ki bo na voljo v drugi polovici aprila. S 1. aprilom pride tudi do spremembe obratovanja, tako da bomo odprti od ponedeljka do nedelje.

📍 Kot ljubitelj vipavskega hot doga me seveda zanima če boste ohranili ponudbo le teh?

Seveda! Vsak četrtek bomo pripravljali vipavski hot dog Out of China dog ali sendvič s trgano svinjino. Dodali bomo tudi pokušino svetovnih vin, ki se bo dogajala vsak drugi petek ter posebno ponudbo fiorentina party, kjer bomo vsak petek ob predhodnem naročilu pripravljali dva meseca zorene goveje zarezbrnice ali kot jim po domače rečemo fiorentine. 📍

© foto: Majerija

OKUSITE AROMO BURJE IN SONCA

Vabljeni na Majerijo.

TEKST MAJERIJA

Domačija Majerija je tipična vipavska domačija namenjena gostom, ki iščejo mir, naravo in pristno kmečko okolje. Primerna je za vse, ki želijo prijetno doživetje daleč od mestnega vrveža in hrupa.

Idilično okolje vas bo zasanjalo v preteklost in vas napolnilo z mirom. Gostoljubno osebje, sproščujoče vzdušje ter tradicionalna hrana s pridihom sodobnosti vas bo prerodila in napolnila z novo energijo.

Ob strokovni in prijazni postrežbi, vrhunski hrani in najboljših vipavskih vinih užijte razkošje okusov in domače vzdušje. Vedno znova vas bomo presenetili z zanimivimi kombinacijami okusov, ki so jih ponzali v preteklosti ali so splet sodobnih izkušenj in uporabe svežih, prvovrstnih zivil iz domačega okolja.

Domačija Majerija vam poleg odlične kulinarične in vinske izkušnje nudi možnost enkratne izkušnje prenočevanja. Na razpolago vam je deset dvoposteljnih sob, obarvanih na temo zelišč. Umeščene so pod zeliščnim vrtom, tik ob naši 300 let stari domačiji. Odločitev za izgradnjo sob pod površjem zemlje izvira iz dejstva, da je Majerija kulturni spomenik, ki ga z novo strukturo nismo želeli razvrednotiti ter iz dejstva, da se nahajamo dobesedno med vinogradi in sadovnjaki in na ta način ne vplivamo na sprenebo čudovite naravne krajine. Naravo ohranjamo

za danes in jutri.

Kljub temu smo poskrbeli, da so sobe naravno osvetljene z obilom sončne svetlobe, polne domačnosti in pozitivne energije. Čez dan iz sobe lahko opazujete razgibano nebo, zvečer pa iz postelje uživajte v opazovanju zvezd. Celotno doživetje zaokrožata prijeten mir in tišina. Izkušnja, ki jo morate doživeti! 📍

V letu 2019 iščemo nove sodelavce za delo v kuhinji in strežbi.

Sodelovanje je možno kot:

- Delovni staž za študente in dijake gostinskih smeri (po dogovoru, vzpodbujamo k daljšemu sodelovanju).
- Študentsko delo, preko študentskega servisa.
- Redna zaposlitev za določen čas (pozneje lahko tudi za nedoločen čas).

Nudimo:

- Dinamično delo v prijetnem kolektivu
- Možnost napredovanja
- Redno plačilo
- Možnost zaposlitve

Več informacij o možnosti sodelovanja dobite na www.majerija.si/zaposlitev ali nas direktno kontaktirajte na info@majerija.si in 041 405 903.

Zajčja stegna s skutnim nadevom

(za 6 oseb)

© foto: Majerija

Meso:

3 zajčja stegno
sol, poper
120 g sveže, čvrste skute
1 rumenjак
30 g seseklјane pancete
malo seseklјanega peteršilјa
20 g sveže naribanega
parmezana
10 ml olivnega olјa
40 ml semenskega olјa
1 čebula narezana na lističe
1 koren narezan na kolobarje
1 česnov strok
zelenjavna juha za zalivanje
vrvica za povezovanje živil

Priloga:

400 g olupljenega krompirja
200 g mladega boba
sol, bel poper
120 ml sveže smetane

Zajčjim stegnom odstranimo kosti in jih zarezemo tako, da se razširijo v zrezek. Solimo, popramo.

Pripravimo skutni nadev. Na olivnem olju opražimo seseklјano panceto in peteršilј. Dodamo skuto, parmezan, rumenjак, sol, poper ter gladko razmešamo. Z nadevom obložimo pripravljeno meso, ga zvijemo v zvitke in z vrvico tesno povežemo. Postavimo v pekač, dodamo semensko olje, čebulo, korenček in česen.

Pečemo 30 min. na 200 - 220° C.

Med tem pripravimo pire. Obe zelenjavi olupimo in skuhamo do mehkega. S pomočjo pasirke ju gladko pretlačimo, začinimo, prilijemo vročo smetano in premešamo.

Pečenim stegnom odstranimo vrvico in jih narežemo na tanke rezine.

Na vroče servirne krožnike nabrizgamo bobov pire, priložimo pravkar narezano pečenko, prelijemo s pečenkinim sokom in takoj ponudimo.

Razgled s Planine © foto: Jan Čermelj / arhiv TIC

ŽIVIMO V RAJU

O tem pišejo novinarji. O tem govorijo naši gostje.

TEKST LUČKA PELJHAN

Le nekaj let je minilo, morda pet ali šest, ko so v Vipavsko dolino začeli prihajati prvi tuji novinarji iz velikih medijskih hiš, specializiranih za popotniške vsebine, vino in kulinariko. Ko danes pregledujemo, koliko zanimivih prispevkov o Vipavski dolini je bilo že objavljenih in kaj vse so novinarji zapisali, težko ostanemo ravnodušni. Pohvale razveselijo, pronicljivost opažanj nas včasih osupne. To, da nas tujci spomnijo na dejstva, ki se jih, čeprav jih imamo pred nosom, sploh ne zavedamo, nas na trenutke spravlja v zadrego. Zdi se, da sta previdnost in nezaupljivost do ljudi, ki nas obsujejo s komplimenti, del naše kulture. Marsikdo se sprašuje: kaj je velika medijska pozornost prinesla Vipavski dolini?

Priljubljena slovenska radijska postaja Val 202 že več kot 15 let vsak teden objavlja nove Zapise iz močvirja, satirično radijsko kolumno Marka Radmiloviča, ki nam nastavlja ogledalo in nas povabi k ponovnemu razmisleku tega, kar smo prejšnje dni slišali, prebrali, komentirali, kritizirali in pogosto v nič dajali. Ta ponovni razmislek, ki ga mojster Radmilovič vsak teden vztrajno promovira s svojimi duhovitimi zapisi, se zdi uporaben tudi v našem primeru,

ko razmišljamo o pomenu novinarskih člankov o Vipavski dolini. Pa si pri mojstru sposodimo še začetni stavek. Sedim v sončni dolini in razmišljam ...

VIPAVSKA DOLINA JE PRELEPA. IN PIKA.

Ni bil prvi, se je pa Lonely Planet verjetno najgloblje vtisnil v naš spomin. Ta svetovno znana popotniška medijska hiša nas je pozorno opazovala že nekaj let, preden je lani Vipavsko dolino uvrstila med 10 top evropskih turističnih destinacij. Leta 2016 je v naše kraje prišla njihova novinarka Anna Tyler in vse, kar je doživela, je opisovala s presežniki. Ob lansiranju spletnega portala Vipavska dolina smo jo prosili za izjavo in takrat je zapisala: "Dolina je zelena in prelepa, hrana in vino sta vrhunske kakovosti. Popolna destinacija za sproščen in hkrati aktiven oddih." Ob isti priložnosti je Charlotte Morgan, novinarka Olive Magazine iz Londona, svoje vtise strnila v en stavek: "Najbolj me je navdušila pokrajina, tako prvinska in tako neverjetno zelena je ... pa svež zrak in ta občutek miru ..." Lani se je po naši krajih potepal tudi svetovni popotnik, blogger in fotograf, znan po

imenu svoje spletne strani Dan Flying Solo. Ob treh zjutraj je vstal, da je lahko pravočasno prišel na Čaven in fotografiral sončni vzhod nad Vipavsko dolino. Njegove fotografije so prelepe, njegov blog pa eno samo navdušenje nad pristnostjo naše doline. Dobesedno vsi tuji novinarji, ki so nas obiskali v zadnjih letih, tako ali drugače opevajo lepoto naše doline. Lepih dežel in dolin je na svetu veliko. Ko sem pred leti za smučarske počitnice izbrala avstrijski Bad Kleinkirchheim, nas je lastnica apartmaja vztrajno in zelo nadležno obravnavala kot primitivne Balkance. Kljub vsem naravnim lepotam se tja nismo nikoli več vrnili. Za navdušen zapis o lepotah je potrebno več, kot vidita naše oko in kamera.

EN VELIK NARAVNI ŠPORTNI PARK, VSE LETO.

Novinarji in blogerji, ki po svetu raziskujejo priložnosti za aktivnosti v naravi in adrenalinske športe, uporabljajo zelo slikovit besednjak, ki skoraj ne potrebuje slik, da nas zvabi v nenavadno izkušnjo. Predlani je Slovenijo in tudi Vipavsko dolino spet raziskovala ekipa vodilnega evropskega spletnega portala za adrenalinske športe in aktiven življenjski slog Mpora. Njihov pisec Stuart Kenny je povedal naravnost: "Večina popotnikov pride v Slovenijo in dobi, kar je na razglednicah. Samo to. Ljubljana je čudovita prestolnica, Bled je lep, a videti samo to v deželi tolikšnega naravnega bogastva je bogoskrunsko." Stuart se je pri nas z Mitjo Ergaverjem podil po kolesarskih trailih in seveda poletel tudi z jadralnim padalom. Njegov zapis potepanja po Sloveniji se bere kot čudovita hvalnica naši naravi. Pa ne samo njegov zapis, adrenalinski športniki, gorski tekači in pohodniki nas vedno znova opominjajo na naše naravne zaklade. Jadralni padalci in zmajarji imajo pri nas urejena vzletišča in pristajališča. Jadralno padalstvo v Vipavski dolini je angleški medij The Telegraph uvrstil med 20 slovenskih atrakcij. Samo lani je v našo dolino prišlo več kot 10.000 jadralnih padalcev. Po zaslugi peščice zanesenjakov je Vipavska dolina postala pravi raj za gorske tekače. Vipavske griče, dolino, Goro in Nanos čedalje več naših gostov raziskuje peš ali s kolesom. Bomo znali tudi gorskim kolesarjem odmeriti delček naše prostrane narave? V zameno za nekaj zvoženih poti nam lahko dajo več, kot si lahko predstavljamo.

NAŠE VINO IN KULINARIKA STA RAZRED ZASE.

Resnični pionirji današnjega turizma v Vipavski dolini so nekateri naši vinarji in gostinci. Tisti najbolj prodorni, ki so najprej v svojih hramih in kuhinjah do perfekcije izpilili kakovost, nato pa so svoje dosežke pogumno predstavili v svetu. Prvi najbolj odmevni zapisi velikih medijskih hiš so Vipavsko dolino v hipu postavili na zemljevid najbolj privlačnih vinsko kulinarčnih turističnih destinacij. Ko je že z gledalo, da dlje kot so prišli Brici, ne more nihče, je od vsega dobrega razvajeni svet sladokuscev odkril Vipavsko dolino. Naravna vina, stare domače vinske sorte, raznolikost, doma pridelane sestavine, z vrta na krožnik, značilni okusi, ... Novinarji in blogerji so začeli tekmovali v odkrivanju skritega dragulja, kot so poimenovali Vipavsko dolino. Najbolj jih je očarala naša pristnost. To, da pri nas kuhamo in jemo sezonsko hrano, da lahko spijemo kozarec vina, ki ga natočimo naravnost iz soda, da je vse tako naravno, preprosto in okusno, je za nas seveda samoumevno. Zanje je bilo odkritje. Anna Tyler, ki jo omenjam na začetku tega zapisa, je za Lonely Planet zapisala šest razlogov za obisk Slovenije in mednje je uvrstila tudi okušanje vin v Vipavski dolini. Sedim sredi kulinarčnega raja in razmišljam, kako maloštevilna je še vedno družina vinarjev, kuharskih mojstrov in

Pasji rep © foto: Marijan Močivnik / arhiv TIC

gostincev, ki so izkoristili naše naravne danosti in gostom ponujajo odlična vinsko-kulinarčna doživetja. Kje so razlogi, da jih ni več?

NE SAMO LEPOTE IN DOBROTE, VIPAVSKA DOLINA SMO NJENI LJUDJE.

Lonely Planet je ob objavi uvrstitve Vipavske doline med najbolj privlačne neodkrite destinacije skorajda v enem stavku povzel tisto najboljše, kar lahko danes ponudimo turistu: "To je dežela butičnih vinarjev, ki s svojimi posebnimi sortami in tehnikami dosegajo izjemne rezultate in privabljajo vinske pustolovce. Deželo lahko najlepše spoznavamo na kolesarskih turah. Lokalni vodniki nas po spokojnih poteh med vinogradi popeljejo na kmetije, kjer vino okušamo med klepetom z vinarjem." Na začetku letošnjega leta je ameriški spletni portal Travel Squire Vipavsko dolino uvrstil med sedem kulturnih raziskovanj, ki jih priporoča v letu 2019. Ob naštevanju vseh lepot in priložnosti za doživetja v Vipavski dolini so med drugim zapisali: "Tukaj boste našli gostoljubne domačine, ki vas z veseljem povabijo v svoje vinske kleti na pokušino vina in lokalnih dobrot." Kako značilno. Obe utemeljitvi visokih uvrstitev omenjata ljudi. Vinarji, vodniki, gostitelji ...

Vsi, ki živimo v Vipavski dolini, smo gostitelji. Tudi tisti, ki turista sploh ne srečamo. To, kar novinarji in turisti danes prepoznavajo kot raj, je naš kraj, naš način življenja, naša kultura. Je lepa narava, so čiste vode in okolje brez smeti. So naši pridelki in izdelki, naše zgodbe in nasmehi. Je na stotine drobnih prijaznosti, ki gostu lepšajo dan in mu omogočijo sproščeno bivanje. Se tega res zavedamo?

Ta naš raj naj ostane raj. Ostanimo pristni in prijazni gostitelji. Naših gostov ne zanimajo naše občinske meje, kam administrativno spada katera od znamenitosti (ali cerkva) in kaj počnemo s pobrano turistično takso. Vedo pa, kaj jim je všeč. To pošteno plačajo in to priporočajo tudi drugim. Zato odprimo gostu še kakšen hram in domačo sobo nad njim, zato mu ponosno ponudimo tako mineštro, kot jo kuhamo od nekdaj in mu pomagajmo odkriti še kakšno pot, kjer lahko uživa v naši naravi. Naj burja odpihne še zadnje strahove. Vipavska dolina je top turistična destinacija.

* Povezave na omenjene članke najdete na spletnem portalu Vipavska dolina v zavihku "Mediji o nas".

SPOMINI FANTOV S KOVINSKE

Bile so nekoč prave ajdovske fabrike, kjer je vladalo tovarištvo in lojalnost. Ostali so spomini in številne zgodbe o času, ki se danes zdi tako oddaljen.

TEKST INES BEGUŠ, GORIŠKI MUZEJ // MATJAŽ STIBILJ, LAVRIČEVA KNJIŽNICA AJDOVŠČINA

Splošno kovinsko podjetje Ajdovščina (med domačini znano kot Kovinska) je bilo ustanovljeno aprila leta 1956. Nastalo je z ločitvijo od SGP Primorje, do katere je privedla takratna ekonomska situacija in težave, ki jih je imelo Primorje s pridobivanjem kreditov. Kolektiv Kovinske je na začetku štel le okrog dvajset zaposlenih. Začeli so kot podpora Primorju, potem pa so postopoma razvijali samostojno poslovno pot. Na začetku so izdelovali predvsem opremo za gradbeništvo (transportne trakove, dvigala, mešalce za beton ...), v šestdesetih letih pa se je začela struktura proizvodnje spreminjati, večji obseg je dobila izdelava kovinskih stavbnih konstrukcij, hkrati pa so začeli tudi s krovsko-kleparko dejavnostjo. Glede na spreminjajoče se razmere na trgu so iskali priložnosti z uvajanjem novih programov. Tako so v prvi polovici sedemdesetih začeli s proizvodnjo »bolniške« opreme, predvsem postelj po patentu britanske družbe Nesbit-Evans, s katero so sklenili dogovor o poslovnem sodelovanju. Poskusi uvajanja novosti niso bili vedno uspešni, taka je bila na primer kratkotrajna etapa proizvodnje kmetijske mehanizacije, ki se je kaj kmalu izkazala za nerentabilno in je nato povzročila krizo v podjetju. Sledilo je opuščanje tega proizvodnega programa in iskanje novih možnosti. Začeli so povečevati obseg proizvodnje tako imenovane individualne investicijske opreme in uvedli proizvodnjo kletarske opreme, opreme za proizvodnjo mineralne volne ipd. Med prvimi v Jugoslaviji so izdelovali opremo za čistilne naprave. Število zaposlenih je vztrajno naraščalo, od začetnih dvajsetih je poraslo skoraj na tristo.

Po razpadu Jugoslavije pa je podjetje izgubilo tržišče, na katerega je plasiralo svoje izdelke in storitve. Ni se jim uspelo prilagoditi novonastalim razmeram in dovolj hitro niso uspeli nadomestiti razvojnih potencialov, s katerimi bi lahko konkurirali tudi na zahtevnejših zahodnoevropskih trgih. Tako je bila Kovinska prvo veliko ajdovsko podjetje, ki je zaprlo svoja vrata.

Ta kratek uvod je premalo, da bi zaobjel štiridesetletno zgodovino nekega podjetja. Tudi če bi bil daljši s statističnimi podatki, poslovnimi poročili in opisom proizvodnih programov, s katerimi se srečamo v arhivskih dokumentih, manjka osebna izkušnja, »začimba«, ki nam pomaga, da zgodbo nekega podjetja pogledamo neposredno skozi oči tistih, ki so jo živeli. Zato nas je veselilo, da smo se lahko o takšnih izkušnjah »iz prve roke« pogovarjali s tremi zaposlenimi v podjetju. Silvan Jazbar, Živko Pintar in Branko Batagelj so z nami delili spomine na delo, prigode, odnose v podjetju in njihovo videnje razvoja, življenja in propada

© arhiv: Silvan Jazbar

Kovinske. Ajdovščina so večino zaposlenih sestavljali ključavničarji, kovinostrugarji in varilci. Krovci-kleparji, kakršna sta bila Silvan in Živko, so bili v manjšini in so večino časa preživeli na terenu po celotni Jugoslaviji. Branko je na Kovinsko prišel s podjetja Lipa, tu je začel kot normirec, nadaljeval kot tehnolog in na koncu delal kot komercialist. V podjetju je delal od sedemdesetih let dalje, Silvan pa že od leta 1965.

Iztočnica prijetnega klepeta treh zaposlenih so bili njihovi spomini in prigode, ki so se jim zgodile in so velikokrat popestrile delovni čas.

Branko: »Nešteto je zgodb, ki so ušle. Nekatere pa se ti usedejo in takoj, ko pomisliš na Kovinsko, se jih spomniš. [...] Na Kovinski je na primer delal en čistilec. Je pripeljal samokolnico in jo pustil na veliki pločevinasti plošči. Medtem

ko ga ni bilo, so mu samokolnico privarili na pločevino. Ko je prišel nazaj, je gledal, zakaj ne more dvignit prazne samokolnice. Sodelavci, ki so ga opazovali, so se mu seveda smejali.«

Podobnih pripetljajev in zgodb, ki so jih nanizali, je seveda preveč, da bi jih uvrstili v ta prispevek. Nekatere so zgolj zabavne, skozi druge pa lahko izvemo več o načinu dela in o kolektivnem duhu, ki mlajše generacije ne poznamo več. Takratna podjetja niso bila zgolj prostora dela, temveč so ponujala zaposlenim tudi nekaj tistega,

kar je danes umaknjeno v posameznikovo privatno sfero. Sodelavci so se med seboj družili in povezovali tudi izven delovnega časa. K temu je veliko prispeval sindikat.

Branko: »Sindikat je precej skrbel za druge dejavnosti, nekatere od njih so pade direktno na družino: ozimnica, (sindikalni) izleti, pikniki, športne igre in tako dalje. Takrat ni

bilo kot danes, dobro, radiji so bili, je bilo par televizij, imel si več prostega časa. Ko so bile sindikalne igre, je bilo na rokometnem igrišču nabito ljudi, kakor da bi šlo za ligaško rokometno tekmo. Se pravi, ljudje so imeli več časa za druženje, manj je bilo možnosti za karkoli drugega počet. To je dobilo neko prioriteto, to so bile borbe, da se je še naslednji dan razpravljalo o tekmah, ki so bile za nas enako pomembne kot tekme Primorja v prvi ligi. Če si bil uspešen na sindikalnih igrah, še posebej na državnem nivoju, je bilo to zelo cenjeno. Bilo je manj športov, manj drugih udeleževanj, izbira je bila majhna in vse je dejansko rinilo v to. [...] Čisto drugače je neka skupina čutila, zaradi tega socialnega pridiha in tega družjenja. Bili smo bolj povezani, bolj prijatelji, bolj smo se pogovarjali, bolj smo si pomagali.

Saj ne da se je živelo super dobro, vedno je bila plača premajhna, kot tudi danes, vendar si skozi sindikat dobil neke določne ugodnosti, napohajali smo se na račun firme. [...] Vse skupaj je bilo za delavca izven dela boljše, razen tega, da je bilo delo težje.«

Šport je bil pomembna »postranska« dejavnost podjetij in tudi stvar prestiža. Športna tekmovanja, ki so se jih udeleževali klubi podjetij, so imela velik čustven naboj.

Branko:»Jaz sem praktično prišel z Lipe na Kovinsko bolj kot športnik. Na Kovinski je bilo veliko športnikov. Istočasno sem imel

»Terenci« so pridelali tudi po 100 nadur mesečno, v vseh vremenskih pogojih, brez zaščitne opreme in brez vnaprej dogovorjenih nastanitev. Delovni čas na terenu so si sami prilagajali, vendar ne sebi v prid. Kolektivna zavest in predanost podjetju sta bila dovolj močna, da je večina zaposlenih delovala v korist podjetja in se zavedala, da s kvalitetnim delom in upoštevanjem rokov prispevajo k njegovemu dobremu imenu.

Silvan:»Če govorim o delu na terenu, danes hodite v službo ob osmih. Mi smo poletni na terenu, vstajali ob štirih, ob petih smo začeli in delali do poldneva, potem smo šli na kosilo, ker je bilo na strehi

© foto: AdriaFoto/Klemen Bizjak

tudi ustrezno izobrazbo, bil sem strojni tehnik. Vendar, kot je povedal Silvan, tu je bilo precej dobrih športnikov in nekako smo se takrat dogovorili, da bi prišel tudi jaz tja. Takrat smo osvojili v Ljubljani prvo mesto in zato smo šli v Sarajevo na državne sindikalne igre v malem nogometu. To je bilo leta 1974 ali 1975.«

Silvan:»Smo bili pa že ene dvakrat prej v Ljubljani, enkrat tretji in enkrat drugi. To je bila huda konkurenca. To so bile velike firme, Mariborčani – Konstruktor, Metalna, Trbovlje so bile dobre, Grosuplje je bilo močno. To sem hotel povedat, ko je bila otvoritev, so bile postrojene ekipe s tablami firme, eni so nosili zastave, vodstvo firme je šlo z nami, mi smo imeli od vodstva firme s seboj do štiri ljudi: sekretar partije, predsednik sindikata in to je trajalo v bistvu en teden, z gledalo je kot prava olimpijada.«

Silvan in Živko sta bila krovca in sta večino časa preživela na terenu.

prevroče, potem smo ponovno začeli ob treh in delali do devetih, dokler se ni znočilo. Točno si vedel, narest bo treba. Takrat nam ni nihče naročil, da moramo vstati ob štirih, to smo naredili sami od sebe, da smo prej končali delo. [...] Nadure so bile tudi plačane, dobil si tudi dnevnicke. Imeli smo tudi stimulacijo v nekaterih obdobjih. Na terenu, če si delal po 12 ur na dan in vse sobote, si hitro naredil 30 delovnih ur mesečno. In več kot si imel nadur, boljše so bile plačane. Dela pa je bilo ogromno. [...] Na terenu te ni nobeden vprašal, ali je -10oC ali je 30 oC, je bilo tudi 40 na strehi. Danes imaš take čevlje, tako bundo, takrat si imel delavsko obleko, kakšno volneno pleteno majo od doma, čevlji so bili premočili, še preden so videli dež. In zvečer, ko si končal, si šel spat v kakšno barako. Ni bilo peči, se nisi imel kje segreti. Ko smo delali v Ilirski Bistrici, smo spali v bivšem samostanu. Spalo nas je po 30 v eni sobi, več kaj je bilo vse ponoči,

eni so smrčali, drugi kašljali, tretji kadili, nekateri so imeli ob postelji steklenico žganja, stranišče je bilo eno za 100 ljudi. Tako je bilo in nobeden te ni vprašal, tja si moral iti in tisto narediti.«

Živko: »Včasih se je zgodilo, da je šef čakal na avtobusni postaji in te že tam preusmeril na drugo delovišče. Že na avtobusni ti je povedal, da ni treba niti na firmo, da pojdi kar na teren. 'Majster, ma jaz mam tam zgoraj orodje'. Pa ti je rekel: 'Boš že dobil drugo'.«

Kljub ne ravno ugodnim delovnim pogojem Kovinska v začetku delovanja ni imela težav z zaposlovanjem dobrega in predvsem mladega kadra, ki je bil sposoben hitrega učenja. Delo vajencev, ključavničarjev, strugarjev in kleparjev je v glavnem temeljilo na praktičnem usposabljanju, osnov teorije pa so se učili v šoli v Novi Gorici. Dvo oziroma triletno šolanje so zaključili z zaključnim izpitom, ki je predvideval izris, opis in izdelavo končnega izdelka ter zagovor štirih predmetov. V primerjavi z današnjo maturo torej takratni zaključni izpit ni bil nič lažji, razlika pa je bila v tem, da je bila takrat uspešnim dijakom že zagotovljena služba.

V šestdesetih letih je bila tako Kovinska »mlada firma«, ki pa se je morala hitro učiti.

Silvan: »Bilo je malo starejših. Ko sem jaz prišel, je bila deseta obletnica Kovinske, takrat je bilo samo deset tistih, ki so tam delali od začetka. Ti ljudje so bili takrat stari okrog petindvajset let. Le direktor in še eden sta bila malo starejša. Vsi ostali smo bili še mlajši. In na Kovinski je bilo potem znanja. Ko si šel na teren, te ni nobeden vprašal, kako boš kaj naredil, si se moral znati in to naredit, npr. žlebov nisi mogel iti kupit. Zvijali smo metrske žlebove, ki smo jih potem spajali skupaj. [...] Ni bilo takšnih tehničnih možnosti, je bilo treba orodje narediti sam. Na Kovinski smo imeli kovača, ki si mu povedal, kakšne klešče rabiš, in on jih je skoval in to zgolj s kladivom in nakovalom. Takrat ni bilo na primer takšnih barvnih pločevin, kot so sedaj, niti silikonskih kitov. Imeli smo pocinkano pločevino, ki smo jo cinili (spajkali) skupaj. Danes greš v trgovino, dobiš cin, kakršen hočeš, toliko procentnega ali toliko procentnega. Takrat pa si dobil kos kositra, kos svinca in si ju moral v kovačiji staliti, zmešati ustrezno mešanico in vlti v palice, da si potem lahko cinil. Tega si danes nihče niti ne predstavlja, kako se je te stvari delalo.«

Na področju investicijskih del so bili delavci Kovinske po ocenah naših sogovornikov dobri »Ma ne dobri, odlični!« Prav tako sta bila

potek in delitev dela dobro organizirana, delo pa tudi kvalitetno narejeno. O tem priča še ena zgodba.

Branko: »Ko sem prej govoril o dimniku v Novem Marofu. Tam je bilo par kilometrov vara in ta var je moral biti testiran. Iz Ljubljane so prišli iz Zavoda za varjenje in pregledali vse vare. Tam so bili štirje naši varilci, ki so delali po osem, deset ur. Ko je šel eden od naših na bolovanje, smo si sposodili enega varilca iz Murske Sobotne. Se spomnim, ko je prišel na dvorišče elegantno oblečen mož s klobukom in spraševal po meni. Mislil sem, da je prišel kak poslovnež, on pa pravi, da je prišel varit. No, zakaj to omenjam, vse delo je moralo biti popisano, vsak varilec je moral voditi dnevnik dela in beležiti, katero vertikalo ali horizontalo je varil. Edino napako, ki jo je nadzornik dobil, je bila pri temu gospodu s klobukom. Se pravi, da je znanje bilo.«

Težave so se pojavile s prihodom moderne tehnologije in s hitrimi spremembami v kovinarski panogi, kjer je podjetje s težavo konkuriralo zahodnemu trgu. Iznajdljivost, spretnost in izkušnje niso zadostovale za delovanje podjetja, manjkala sta jim inovativnost in razvoj. S propadom stare države so te pomanjkljivosti prišle še bolj do izraza. Poslabševanje ekonomske situacije pa je vodilo tudi do slabšanja odnosov znotraj podjetja.

Branko: »Takrat so se konec osemdesetih že začela trenja v Jugoslaviji. Sledili so problemi z montažami in seveda problemi s plačili. Nekaj časa smo se reševali nekaj s kompenzacijami. V Makedonijo smo prodali toliko opreme, da so nam oni pripeljali v teh letih 1.500 vagonov vina. [...] Hočem reči stvari so laufale, manjkal pa je razvoj, proizvodnja vina je zahtevala nove tehnologije. Mi nismo uspeli slediti razvoju teh novih tehnologij. Po domače smo zmrznili. Manjkali so ljudje, ki bi vodili v pravo smer.«

Silvan: »Takrat se je delalo za jugoslovanski trg in vzhodni blok, Irak itd. Bolniško opremo smo na primer prodajali v Rusijo in na Kubo. Spomnim se, da smo delali nekaj za Irak, tam je bilo zrezanega približno štirideset ton materiala, ki je bil za poslat v Irak. Zaradi takratne situacije (zalivska vojna) pa je posel propadel in tega nisi mogel prodati nikamor drugam. Ni se računalo, da bo jugoslovanski

trg propadel. [...] Če tako pomislimo, je bilo po eni strani dobro, da je šla Kovinska hitro v stečaj in da se ni agonija vlekla predolgo. Imeli smo precej vrednosti v zemljiščih in stavbah, ko se jih je prodalo, je ostalo tudi nekaj za poplačilo delavcev. Čeprav nismo dobili vsega, smo dobili vsaj večino.«

Živko © foto: AdriaFoto/Klemen Bizjak

Branko: »Dela je bilo vedno manj, plačila v Jugi so se ustavila, denarja za plače ni bilo več. Del zaposlenih v podjetju se je obrnil proti direktorju. [...] Za tako hiter razpad podjetja je bila kriva tudi takšna klima.«

Silvan: »Na koncu pa tako ali tako ni bilo več rešitve, je zmanjkalo trga, je zmanjkalo dela, je zmanjkalo vse, potem se je delalo nekaj za Italijo, ampak to ni bilo dosti.«

Živko: »Prvih dvajset let, ki sem jih preživel na Kovinski, je bilo res čudovitih, klapa, mlad si bil, poln energije, hodili smo po terenu in videl druge kraje, potem na koncu pa, lahko rečem, je bila katastrofa.«

Znanje kovinarjev, strugarjev in drugih zaposlenih na Kovinski Ajdovščina je kljub stečaju podjetja ostalo in se razvilo v nove, tehnološko bolj dovršene in inovativne storitve ter izdelke. Večina takrat zaposlenih je namreč delo dobila drugod ali pa so kot posamezniki začeli s samostojno dejavnostjo. Skoraj vsa kovinarska podjetja, ki danes uspešno delujejo v občini, so na nek način izšla iz Kovinske. To zadovoljno potrjuje tudi naši sogovorniki.

In kako gledajo na celotno zgodbo »firme«? Skozi spomine, ki jih ne zmanjka, predvsem ne pozitivnih. Pa povejmo še enega za konec:

Branko:»Ko so šli na finale sindikalnih iger

v Sarajevo, smo šli seveda z vlakom in na Kovinski so bili nekateri znani kot kvartopirci, ki so igrali za denar. Z nami je šla tudi cela delegacija z vodstva, tudi direktor. V Ljubljani, takoj ko smo se usedli na vlak, so kvartopirci začeli igrati karte. Dva sta bila prava profesionalca. V kupeju so igrali karte in sploh niso hodili ven. Še preden smo prišli do Banja Luke, je eden od njih prišel do direktorja in mu rekel: Direktor, a imaš kaj akontacije... jaz sem že ostal brez denarja!«

* Del spominov zaposlenih s Kovinske bo vključenih v razstveni projekt o industrijski dediščini Ajdovščine, ki ga Goriški muzej pripravlja v sodelovanju z Lavričevo knjižnico Ajdovščina. Z razstavo, ki bo zasnovana kot tematska pot, želimo širši javnosti predstaviti bogato industrijsko dediščino mesta ter jo aktualizirati z uspešnimi zgodbami, ki jih ajdovski podjetniki pišejo danes. Zato vabimo vse, ki bi radi z nami delili spomine, izkušnje, anekdote, fotografije ali predmete iz ajdovskih tovarn, da se nam oglasite na naslova ines.begus@goriskimuzej.si ali matjaz.stibilj@sik.ajd.si.

GARAŽNA VRATA

850€

Cena vključuje vrata (motiv M-Line, površina woodgrain), motorni pogon z dvema daljinskima oddajnikoma, montažo ter 9,5% DDV.
Akcija velja do 31.8.2019.

Barva:

bela RAL9010, srebrna RAL9006

Doplačilo: zlati hrast, temni hrast (50€)

Dimenzije:

2375x2030mm, 2375x2150mm, 2375x2280mm,
2500x2030mm, 2500x2150mm, 2500x2280mm,
2750x2030mm, 2750x2150mm, 2750x2280mm

LEDUS

ledus.info@gmail.com
http://www.ledus.si
Ledus David Bergoč s.p.
Matenja vas 30
6258 Prestranek

SENČENJE NA DELOVNEM MESTU

V letošnjem šolskem letu sta, v skupnem projektu »Senčenje na delovnem mestu«, svoje moči združila Srednja šola Veno Pilon Ajdovščina in Inštitut za mladinsko politiko.

TEKST INŠTITUT ZA MLADINSKO POLITIKO IN SREDNJA ŠOLA VENO PILON AJDOVŠČINA

Senčenje na delovnem mestu se v Sloveniji pretežno pojavlja med odraslo populacijo, ki si »ogleduje« določeno delovno mesto, najsi bo v sklopu istega podjetja ali pri spremembi, nadgradnji karijerne poti. Gre za proces opazovanja, kjer dobi posameznik natančen vpogled v to, kaj delovno mesto od njega zahteva in kaj ponuja.

svoji nadaljnji poklicni poti, o tem kaj jih veseli, v čem so dobri, kje se vidijo v bodoče in tako čez leto dni lažje sprejmejo odločitev o samem študiju.

Glede na raznolikost delovnih mest, se tudi način senčenja delovnih mest med seboj zelo razlikuje. Za senčenje nekaterih poklicev bo

splošne medicine, logoped, odvetnik, psiholog, učitelj fizike, doktor dentalne medicine, pediater, zdravnik v nujni medicinski pomoči, učitelj matematike in novinar. Skozi delovni proces dijake vodijo mentorice in mentorji v izbranih podjetjih in zavodih.

© foto: IMP

Podjetja, ki sodelujejo v pilotni izvedbi projekta:

TAXA d.o.o., STUDIO PIKA PLUS, NET RAČUNALNIŠKI SISTEMI d.o.o., PIPISTREL VERTICAL SOLUTIONS d.o.o., Odvetnica MALI LEMUT VIDA, PRIMORSKE NOVICE d.o.o., OSNOVNA ŠOLA DANILA LOKARJA, OSNOVNA ŠOLA ŠTURJE, JAVNI ZAVOD ZDRAVSTVENI DOM AJDOVŠČINA.

Srednja šola Veno Pilon je zaznala potrebo po izvedbi programa, ki bi mladim boljše predstavil poklice in jim omogočil pristen stik z delovnim mestom. Inštitut za mladinsko politiko je na drugi strani poskrbel za stik z delodajalci, ki so mladim nudili izkušnjo senčenja na delovnem mestu.

Tretješolci gimnazijskega programa so v začetku šolskega leta izrazili željo po senčenju določenih poklicev in jih posredovali Inštitutu za mladinsko politiko, ki je vzpostavil povezavo z delodajalci. Dijaki so izbirali poklice, za katere je potrebna visokošolska izobrazba, saj se bodo tudi sami po zaključku srednje šole odločali o izbiri študija. Ne glede na to, ali bodo nadaljevali v smeri poklica, ki ga bodo senčili, ali ne, je projekt dobrodošla obogatitev karijerne orientacije. Po izkušnjah je odločitev o izbiri študija za srednješolce pomembna in zahtevna odločitev. Znotraj projekta jih želijo spodbuditi, da pričnejo aktivno razmišljati o

računovodja, arhitekt, programer, računalničar, učitelj športne vzgoje, ortodont, strojni inženir, svetovalni delavec, učitelj angleščine, zdravnik

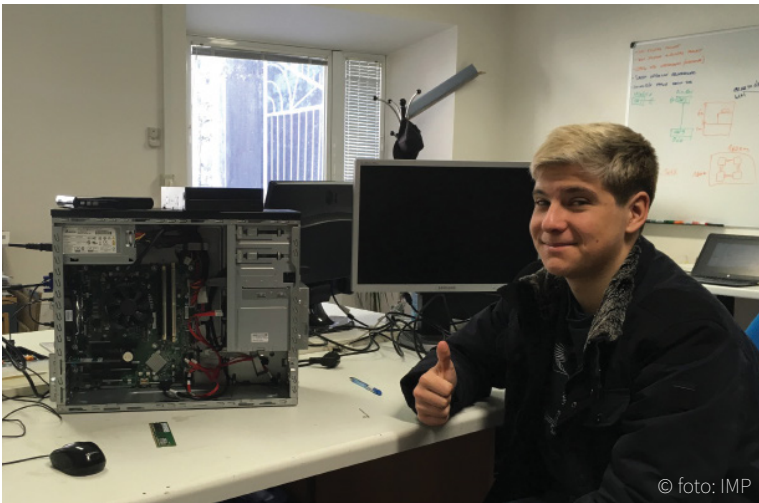
V letošnjem šolskem letu bodo dijaki senčili naslednje poklice:

Večina senčenih delovnih mest je zagotovljena v sklopu lokalnih podjetji, od katerih so bila vsa kontaktirana podjetja takoj pripravljena na sodelovanje. K sodelovanju so pristopili tudi javni zavodi, ki bodo sprejeli največji delež dijakov

© foto: IMP

© foto: IMP

na senčenje, saj je bilo med to generacijo gimnazijcev precej zanimanja za poklice v zdravstvu in šolstvu.

Dijaki so projekt ocenili kot dober, o čemer pričajo njihove izjave:

»Senčenje je super, saj prikaže delovni dan zaposlenega. Izvedel sem veliko novega.«
(Blaž, senčil računalničarja)

»Senčenje se mi zdi dobra ideja, to bi lahko izvedli tudi naslednja leta. Tako lahko spoznamo poklic in vidimo, ali je res pravi, preden izberemo študij.«
(Tina, senčila psihologinjo)

»Senčenje je bila zame res izjemna izkušnja. Želela bi, da bi senčenje potekalo več dni, da bi pridobila še več znanja in nove izkušnje.«
(Zala, senčila svetovalno delavko)

»Senčenje mi je bolj približalo, kakšno je pravzaprav delo učitelja, četudi sem že veliko vedela o tem.«
(Ajla, senčila učiteljico angleščine)

»Na delovnem mestu sem se počutila lepo in sprejeto, mentorica mi je z veseljem odgovorila na vsa vprašanja in mi predstavila poklic.«
(Karolina, senčila arhitektko)

Dijaki bi si v prihodnje želeli, da bi imeli možnost senčiti poklic več dni. Tako bi lahko poglobljeno spoznali samo delo ter se, v

kolikor bi bila možnost, tudi sami preizkusili v kateri od nalog. Prav tako si želijo, da bi lahko senčili več različnih poklicev.

Mnenja delodajalcev, ki so sodelovali v pilotnem projektu senčenja na delovnem mestu, prav tako pričajo o zadovoljstvu z izvedbo omenjenega projekta:

»Mislim, da je to zelo pozitivna izkušnja, saj menim, da je povezovanje med gospodarstvom in šolstvom nujno potrebno tako za učence, ki tako dobijo širša znanja in za delodajalce, da spoznamo bodoče sodelavce.«
(mentorica – podjetje)

»Delovnega dne nisem prilagajal obisku dijakinje, tako da sem ure izvedel popolnoma enako, kot če bi bil v razredu sam. Njena prisotnost me ni čisto nič motila in nisem je postavil v vlogo učenca, ki spremlja uro, ampak je bila postavljena v ospredju učilnice, da je lahko spremljala odzive učencev, kar je ključno. Upam, da je senčenje koristilo predvsem dijakinji, in da je do določene mere dobila informacije, ki jih je iskala.«
(mentor – predmetni učitelj fizika –tehnika)

»Menim, da je koristno, da se dijaki tudi v praksi seznanijo s poklicem, ki bi ga želeli opravljati in do katerega naj bi jih pripeljal študij, za katerega so se odločili. Mogoče bi še bolj koristil teden dni spoznavanja poklica, vendar je to skoraj nemogoče, saj je učni proces temu neprilagojen. Tudi »Senčenje na delovnem mestu« je izobraževanje in mogoče

© foto: IMP

bi v šolskem programu namenili en teden takemu izobraževanju – iz prakse.«
(mentorica – odvetnica)

Vsekakor si bosta izvajalca, Srednja šola Venon Ajdovščina in Inštitut za mladinsko politiko, po končanem pilotnem delu projekta prizadevala delovati v smeri, da se zasnovani projekt ohrani in nadgradi ter tudi prihodnjim generacijam dijakov omogoči izkušnjo senčenja delovnega mesta.

© foto: IMP

© foto: AdriaFoto/Klemen Bizjak

INTERVJU S TADEJEM BEOČANINOM

Župan obljublja, da bo do konca mandata v Ajdovščini zraslo sedem novih stolpičev.

TEKST MATJAŽ JAZBAR

📍 **Sredi marca so v več kot 50-ih državah sveta potekali mladinski protesti proti podnebnim spremembam. Ko se danes ozremo na ajdovsko občino, vidimo sunkovit porast gospodarstva, ki prinaša razvoj in delovna mesta, a obenem tudi negativen vpliv na čistočo zraka in okolja. Koliko se občina zaveda tega dejstva in kakšne so protiuteži onesnaževanju okolja, ki ga razvoj gospodarstva nesporno prinaša?**

Absolutno se Občina Ajdovščina zaveda dejstva, da vsak nov gospodarski subjekt, ki pride v mesto, pušča za seboj nek odtis. Pri čemer pa imamo z našim načinom dela, torej najprej z odkupom zemljišč in nato s prodajo le-teh končnemu investitorju, neposreden vpliv na to, kdo na ta zemljišča prihaja. Industrije, ki bi bila kakor koli okoljsko sporna, na naša zemljišča ne spustimo in je tudi ne bomo.

📍 **Kakšna je vizija občine Ajdovščina na področju ekologije in trajnostnega razvoja? Ajdovščina sicer slovi kot občina, ki je dobro pripravljena na klimatske spremembe.**

Zavedati se moramo, da je Občina Ajdovščina pilotna občina in

prva v Sloveniji, ki poskuša čim bolj vlagati v smeri prilagajanja podnebnim spremembam. Ne samo v smislu preprečevanja, ker gre v tem primeru za globalno zgodbo, ampak predvsem v smislu prilagajanja podnebnim spremembam, ki se že dogajajo. Lahko omenim protivetrne pasove, projekte za namakanje in podobno. V tem primeru smo tudi marsikje zgled, kako se kot mikro okolje prilagajati na spremembe, ki so sicer, kot sem dejal, del globalnega ranga.

📍 **Spremljate količino smoga v zraku?**

Ne. Teh merilcev kot občina nimamo. Spremljamo pa državne meteorološke postaje.

📍 **Kako sami skrbite za čistejše okolje? Grede vaše navade in zavest v smeri čim manj onesnaževanja?**

Ločevanje odpadkov je po moji presoji zagotovo tisto, kar mora vsak posameznik storiti za čistejše okolje. Res pa nas moderen način življenja marsikdaj odmakne od tistega, kar bi človek lahko še

izbral v boju proti čistejšemu okolju. Tu mislim predvsem na izbiro prevoznega sredstva in podobno. Ne bom rekel, da sem ravno zgled na področju zaščite in varovanja okolja, zagotovo pa tisto, kar je v moji moči, tudi storim.

📍 **Vrnimo se korak nazaj. Slabih pet mesecev nazaj ste bili drugič izvoljeni za župana. V čem se prvi mesec novega mandata razlikujejo od preteklih štirih let? V prvem mandatu je bilo političnih iger vsaj na prvi pogled mnogo manj?**

V teh petih mesecih smo v hitrem izvrševanju projektov, ki so bili predvideni že v preteklem obdobju. V našem okolju trenutno potekajo številne investicije, njim pa posvečamo kar precej časa. Glede političnega delovanja pa gre za precej težje delo, glede na to, da nisem uspel sestaviti projektne koalicije. Dve stranki sta se odločili za delovanje v opoziciji. Posledično smo imeli tako kar nekaj porodnih krčev novega občinskega sveta, ki se je vendarle oblikoval tako, da bomo lahko sedaj sporazumno delovali do konca mandata.

📍 **Kaj ta razklanost med občinsko koalicijo in opozicijo pomeni za občane Ajdovščine? Jo bomo občutili? Je močna opozicija lahko tudi v dobrobit mesta?**

Tisti, ki bodo hoteli občinsko politiko prenašati v svoje vsakdanje življenje, bodo to razklanost morda občutili, zagotovo pa se to ne bo poznalo v kakovosti ali načinu življenja posameznika. Opozicija pa je jasno tudi zelo koristna, saj opozarja na nekatere stvari, ki gredo v ponovni premislek. Koristi tudi zato, ker ponuja večje število pobud in vprašanj – marsikaj od tega pa se nato dejansko tudi uresniči.

Osebno vidim problem v tej delitvi na koalicijo in opozicijo predvsem v tem, da terja več časa od izvoljenih funkcionarjev, občinskih svetnikov in tudi od mene, kot župana, za neko splošno usklajevanje o zadevah, ki bi sicer lahko bile rešene v zelo kratkem času. Precej energije gre tako v prazno in to je tisti minus takšnega načina delovanja.

📍 **Vas je drža strank SDS in NSi osebno presenetila?**

Ni me presenetila. Sem pričakoval nekaj podobnega. Že med predvolilno kampanijo je bilo slutiti, da se bo tako odvijalo. Sicer smo takoj po volitvah govorili o tem, da bomo skupaj sodelovali v projektni koaliciji, skozi naslednje poteze in seje pa je bilo kmalu jasno, da to ne drži in da se omenjeni stranki želita distancirati in obenem pozicionirati v bolj opozicijski vlogi.

📍 **Nedolgo nazaj ste se vrnil iz Cannesa, kjer ste iskali morebitne investitorje za različne projekte v Ajdovščini (stari mlin, Ribnik ...). Kdo so ljudje oz. organizacije, ki se zanimajo za vlaganje v ajdovsko občino in zakaj jih to zanima?**

Ajdovska občina je za večino vlagateljev relativno nezanimiva. Smo majhna občina in velika večina vlagateljev išče večje zgodbe. Naj navedem primer, ko smo govorili z določenimi investitorji in jim predstavili projekt hotela s petdesetimi sobami v Ajdovščini. Odrvnili so, da jih zanimajo samo projekti s petdesetimi nadstropji. Tako mestni hotel v bivšem mlinu kot tudi Ribnik SB2 sta za našo občino zelo velika projekta, vseeno pa za marsikaterega investitorja premajhna. Je pa vseeno nekaj investitorjev, ki so pripravljene vlagati v Ajdovščino. Nekateri zato, ker iščejo projekte, ki so znotraj njihovih finančnih zmožnosti, in jih zato takšne zgodbe, kot je naša, zanimajo. Ajdovska zgodba pa zanima tudi investitorje, ki še niso vlagali na

evropskem trgu in jim je to morda vstopna točka, kjer se bodo lahko naučili poslovati na trgu Evropske unije.

📍 **Bi bilo moč najti tudi slovenske investitorje?**

V preteklih dveh letih smo iskali investitorje tudi na domačem trgu, a smo dobili zelo jasne odgovore, da jih Ajdovščina ne zanima. Predvsem zato, ker so vrednosti nepremičnin pri nas še vedno bistveno nižje kot na obali ali pa v Ljubljani. Letos pa se je zgodil obrat in je zgodba začela zanimati tudi domače investitorje. Jih je pa relativno malo in so bolj usmerjeni v trge, kjer lahko dosegajo večje donose. Kljub temu sedaj tudi domači investitorji kažejo zanimanje – tako za hotel kot tudi za Ribnik SB2.

📍 **Bi si morda upali napovedati, da bodo še pred koncem vašega zdajšnjega mandata zgrajena nova stanovanja v Ajdovščini in bodo ljudje dejansko živeli v njih?**

Da, to si upam napovedati. Glede na vse pogovore, ki sem jih imel v zadnjih štirih mesecih, pričakujem, da bo do konca mandata v Ajdovščini zraslo sedem novih stolpičev. Dva bosta namenjena oskrbovanim stanovanjem, pet pa jih bo namenjenih trgu, profitnemu in neprofitnemu. Še pol leta nazaj si verjetno tega ne bi upal napovedati, danes pa, ko imamo dejansko dve zelo vroči železi v ognju, lahko rečem, da se bo to skoraj zagotovo zgodilo.

© foto: AdriaFoto/Klemen Bizjak

📍 **Občina trenutno razpolaga s 114 neprofitnimi stanovanji, kar je mnogo manj od dejanskih potreb. Se bo ta fond v vašem mandatu še povečal?**

Da. V tem novem kompleksu nameravamo ta fond povečati še za približno trideset do štirideset stanovanj.

📍 **Na obisku smo imeli tudi že morebitne kitajske investitorje. Je ta zgodba še aktualna?**

Zgodba s Kitajci se je nekoliko zaustavila, pogovori z njimi niso več tako zelo aktualni. Smo pa še vedno v stiku, a ne za zgoraj omenjene projekte.

📍 **Ali veste, da je pred kratkim prvič v zgodovini za NK Primorje zaigral tudi kitajski nogometaš?**

Ne, tega pa nisem vedel. Hvala za informacijo. Mu pa želim uspešno zastopanje naših rdeče-črnih barv.

📍 **Spremljate šport? Se kdaj usedete pred televizor in si ogledate kakšno nogometno tekmo? Kateri je vaš najljubši nogometni klub?**

Po televiziji zelo redko spremljam katerikoli šport. Včasih si ogledam košarkarsko tekmo, pa še to le občasno. V času, ki ga imam na voljo, televiziji namenjam do pol ure dnevno in v to ne spraviš košarkarske tekme.

© foto: AdriaFoto/Klemen Bizjak

📍 **Kaj pa ukvarjanje s športom? Bili ste tabornik, kako danes skrbite za dobro kondicijo? Biti župan prinaša s seboj precej stresa. Kako si najraje napolnite baterije?**

Skrb za zdravje in polnjenje baterij nista nujno povezana, vsaj pri meni ne. Kondicijo skušam vzdrževati z občasnimi obiski fitnesa. Baterije pa si napolnim pretežno čez vikende, takrat se res izjemoma udeležujem aktivnosti, na katere sem vabljen.

📍 **Na nekaterih predvolilnih soočenjih ste namignili, da je to morda vaš zadnji mandat na čelu ajdovske občine. Je morda zaradi tega lažji? Vendarle ni potrebe po tolikšni všečnosti in se lahko zatečete tudi h kakšnemu ukrepu, ki ne**

nujno prinaša politične točke.

Precej ukrepov je bilo tudi v preteklem mandatu takšnih, ki niso prinesli političnih točk. Predvsem tistim, ki so vpleteni vanje, se lahko zdi, da slabšajo njihovo kakovost življenja. Tako v prejšnjem kot tudi v zdajšnjem mandatu sem se loteval ukrepov, ki niso bili priljubljeni, ampak jih je bilo, vsaj po moji presoji, potrebno izvesti, zato da Ajdovščina dohiti razvojni zaostanek, ki ga je imela, in začne prehitovati ter postane ena bolj vabljivih občin za življenje in delo.

📍 **Komu najbolj zaupate v politiki? Kdo so**

zaradi podaljšanih rokov, do katerih je prišlo, tudi čimprej zaključimo. Verjamem pa, da ne bom le jaz ponosen na prenovljen trg, ampak bodo nanj ponosni tudi vsi občani in občanke. Verjamem, da ga bomo vsi ponotranjili za sobotno in nedeljsko druženje, za popoldanska srečavanja ter tudi za tisto polnjenje baterij, o čemer smo govorili malce prej.

📍 **Je to projekt, iz katerega se človek tudi osebno marsikaj lahko nauči?**

Gre za enega večjih projektov ajdovske občine. Ni največji, zagotovo pa eden večjih. Seveda se lahko tudi osebno iz vsakega projekta marsikaj naučiš. V teh dobrih štirih letih županovanja sem pridobil ogromno novih znanj, predvsem vezanih na delovanje države in družbe kot celote. Pa tudi znanja, kako peljati določene investicije, tiste odprtega tipa ali pa investicije v objekte.

📍 **Ljudje radi rečejo, da je »Beočanin« marsikaj naredil, dejansko pa za vsakim županom stojijo občinske službe. Koliko so za uspešne projekte odgovorni vaši sodelavci in kako ste zadovoljni z njimi?**

Noben župan ne zmore nobene investicije izpeljati sam. Vedno potrebuje podporo in sodelovanje vseh tistih, ki delujejo okrog njega, in enako velja tudi zame. S strokovnimi službami Občine Ajdovščina sem zadovoljen. Imamo odlične strokovnjake, ki se dnevno trudijo za boljše življenje v ajdovski občini. Včasih sicer pride do razhajanj, v veliki večini pa smo enotnega mnenja. Takrat, ko je določena odločitev sprejeta, ajdovske strokovne službe zadevo vedno profesionalno izpeljejo do konca.

📍 **Bi si morda želeli, po zgledu Ljubljane in podžupana Koželja, tudi v svoji ekipi imeti t. i. »mestnega arhitekta«?**

Ne vidim nujne potrebe po tem, da bi bil občinski urbanist del politične ekipe župana. V Ajdovščini imamo odlične projektantke in projektante, s katerimi dobro sodelujemo. Zato imam raje vključevanje vseh njih v skupno načrtovanje urbane podobe mesta in okolice.

📍 **Imate morda mesto, ki je za vas navdih, zgled, vam daje vizijo?**

Ne. Nimam nobene občine ali mesta, ki bi ga imel za vzor Ajdovščini. Naša občina

ljudje, s katerimi se pogovorite preden pade neka odločitev?

Da pride do neke odločitve, je potrebnih več nivojev pogovorov. Temeljni pogovor je zagotovo najprej opravljen znotraj občinske uprave s strokovnimi službami. Šele nato, ko zadeve postanejo stvar politike, prenesem ta pogovor naprej do svetniških skupin. V zadnjem času seveda do koalicijskih partnerjev.

📍 **Vendarle se počasi bližamo koncu ureditve Lavričevega trga. Verjetno projekta, ki bo tako ali drugače ostal v spominu, da je »delo« župana Beočanina. Ste, kljub vsem zamudam in dodatnim delom, ponosni na ta projekt?**

Seveda. Na projekt prenove Lavričevega trga sem zelo ponosen in si obenem želim, da ga

ima svojo zgodovinsko specifiko in tradicijo, to dvoje je potrebno spoštovati in prav na tem je treba graditi našo prihodnost.

📍 V svojem županovanju ste med drugim Ajdovščino postavili na turistični zemljevid. Prav turizem pa je pomemben dejavnik onesnaževanja okolja. Gre ajdovski turizem v smer čistega, ekološkega turizma?

Ajdovski turizem je zasnovan na butičnem turizmu, torej na manjšem številu turistov, ki pa iščejo dražje storitve. Takšni turisti večjega onesnaževanja ne prinašajo. Imamo sicer nekaj mikro problemov na področju odlaganja smeti, predvsem po gozdovih ali

dobi premalo. Obstajajo seveda svetle izjeme. Bi si sami osebno želeli s strani gospodarstva in podjetnikov več podpore lokalnemu športu, kulturi, družabnemu življenju in podobno?

O tem sem se z vsemi večjimi in tudi manjšimi gospodarstveniki v naši občini že pogovarjal. Nekateri imajo precej posluha za tovrstno podporo, nekateri pa precej manj. Seveda bi si želel, da tisti, ki danes malo namenljajo lokalni skupnosti, to podporo povišajo. Kljub vsemu pa imam občutek, da se podjetja vse bolj zavedajo tega, da je vse težje dobiti dobro delovno silo in dobre kadre, prav prepoznavnost v lokalnem okolju pa jim lahko omogoči, da lažje pridobijo nove sodelavce, ki so nujni za njihov razvoj.

me kadar koli zaneslo čez črto, ki mi je določena z zakonodajo. Trudim se delati pošteno in odgovorno v korist naše občine in verjamem, da mi to tudi uspeva. 📍

© foto: AdriaFoto/Klemen Bizjak

pri prekomerni uporabi motornih sredstev v naravi, ampak kot rečeno, v osnovi nimamo množičnega turizma, posledično tudi ni večjega onesnaževanja okolja.

📍 Intervju smo začeli z gospodarstveniki in ga podobno tudi zaključimo. Obstajajo kritike v mestu, da gospodarstvo raste, a mesto, poleg delovnih mest, v zameno

📍 Pravijo, da oblast pokvari. Dlje ko je kdo na oblasti, bolj ga ta prevzame. Kako se vi sami omejujete, da ne zlorabljate vpliva ali moči?

V prvi vrsti gre za osnovno spoštovanje funkcije župana in zavedanje odgovornosti, ki jo ta prinaša. Zato nekih samoomejitev ne potrebujem, ker nikoli nisem čutil, da bi

SPOMIN NA PRIMORJE

Pogovor z nesporno legendo Primorja, Borivojem Lučičem.

TEKST MIRALEM MURATOVIĆ

Na zahodu je ND Primorje sezono v tretji slovenski nogometni ligi začelo s porazom na domačem Mestnem stadionu Ajdovščina proti ekipi Kopra. Jesenski del sezone so prav tako s porazom zaključili v Mirnu s tekmo proti Adrii. S petimi zmagami, devetimi porazi in dvema neodločenima izidoma v prvem delu sezone so zasedli šesto mesto. Za obstanek v tretji ligi v naslednji sezoni je Primorju potrebna visoka uvrstitev, saj se centralni in zahodni del lige združita v 3. SNL – Zahod, severni in vzhodni del pa v 3. SNL – Vzhod. V

© foto: Leo Caharija

zimskem premoru so vodilni v upravi kluba začutili, da je ekipa potrebna okrepitev in pripeljali nekaj za tretjo ligo odmevnih okrepitev z otrokom Primorja Amelom Džuzdanovičem na čelu. Cilj trenutnega vodstva je ne le obstanek v tretji ligi, ampak tudi napad na drugo ligo in potem na prvo. Klub se ni vedno le boril za prvo ligo, dolga leta je v elitni družini tudi tekmoval. Danes nogometno društvo, pred propadom pa nogometni klub, je v prvi ligi tekmoval od sezone 1993/94 do sezone 2008/09, eno leto po izpadu je preživel v drugi ligi, 2010/11 pa zopet v prvi. V letu 2011 je NK Primorje, kot smo ga poznali skoraj dve desetletji, propadel. Propadel pa ni le klub, ampak tudi njegov glavni sponzor, Primorje d. d. Tako je bila žalost prebivalcev Ajdovščine podvojena, saj je bilo gradbeno podjetje simbol industrijsko močne in stabilne Ajdovščine, ogled tekem nogometnega prvoligaša pa ponos navijačev in športna razvedritev ob vikendih.

Kako sta se začela ljubezen do nogometnega kluba in njegov vzpon po osamosvojitvi, sem se pogovarjal z nesporno največjo legendo Primorja, Borivojem Lučičem.

Za Ajdovščino je prvič slišal, ko je med služenjem vojaškega roka za malico prejel Fructalov Dvojni C in na embalaži prebral 'Fructal Ajdovščina'. Vse kar je vedel pred prihodom v mesto burje, je bilo, da imamo Ajdovci okusen sok. Leta 1992 se je na območju današnje Bosne in Hercegovine začela državljanska vojna, ki ni obšla niti Borivojevega rodnega mesta Mostarja. V tistem trenutku je imel pred očmi odločitev, da vzame puško in gre v boj ali vzame torbo in odide iz ljubljene Hercegovine. Izbral je slednje. V Mostar se je vrnil

po igranju v Združenih državah Amerike v Clevelandu in St. Louisu, v želji, da kariero konča v mostarskem Veležu, klubu, v katerem je začel nogometno pot in za katerega navija od malih nog. Žal mu je vojna prekrizala načrte in, kot mi je dejal, se življenje večinoma ni odvijalo po njegovih načrtih. Tako sta z ženo morala iskati nov dom zunaj meja Bosne in Hercegovine in ga našla v Sloveniji. Najprej je bival v Ljubljani in prijatelje spraševal, če kdo pozna klub, ki bi bil zainteresiran za njegove nogometne usluge. V Slovenijo je prišel tik pred koncem prestopnega roka, ko so prvoligaški klubi že imeli zapolnjen igralski kader in tako je pristal v Ajdovščini, v drugoligaškem Primorju. Takrat je istoimensko gradbeno podjetje že bilo glavni sponzor, kar pomeni, da denarja ni primanjkovalo. Primanjkovalo pa je kvalitetnih igralcev. Ob prihodu Lučiča z bogatim znanjem in izkušnjami

so ekipo večinoma sestavljali igralci, ki jim je nogomet predstavljal obstransko dejavnost. Časa so ob delu imeli zelo malo in tako se je na prvem Lučičevem treningu zbralo vsega pet igralcev. To je bila žalostna realnost Primorja. Prihod v tako okolje je profesionalcu predstavljal poklicni šok. Temu šoku je prispeval tudi prihod iz Mostarja s 120 tisoč prebivalci v dvajsetkrat manjšo Ajdovščino. Oprema, infrastruktura, osebje in upravljanje s klubom je bilo na nivoju druge lige, kar je bilo daleč od tega, česar je bil Borivoje navajen. Kot igralec v zatonu kariere je kolebal med odhodom iz Ajdovščine in nadaljevanjem kariere s Primorjem. Napredek kluba je bil iz dneva v dan vidnejši in vedel je, da lahko na nivoju igre v drugi ligi odigra še kar nekaj sezon profesionalnega nogometa, kar v boljših ligah ne bi bilo mogoče. Odločil se je, da bo ostal v Vipavski dolini in tako se je začela zgodba NK Primorje in rojstvo legende kluba.

Poleg Lučiča se je takrat v klub vrnila tudi druga legenda kluba, Adrijan Fegic, ki pa je bil ob prihodu v zrelih nogometnih letih. Čeprav na zelenici ni sijal kot v dresu hrvaške Rijeke in francoskega prvoligaša Nancyja, pa je bilo njegovo nogometno znanje nesporno

in več kot dovolj za drugo slovensko ligo. V tandemu sta z Lučičem slalomirala med drugoligaši in Primorje je sezono 1993/94 igral v prvi slovenski ligi in jo končal na 12. mestu med šestnajstimi prvoligaši. Rivalstvo med vodilnimi ljudmi v gradbenih velikanih, Primorju in SCT-ju, takratnemu glavnemu sponzorju Olimpije, se je preneslo tudi na nogometna igrišča. Tako so se v Primorju leta 1994 odločili v klub vložiti več denarja kot do tedaj. Pripeljali so več igralcev in taka je bila nova filozofija kluba. S tem se je začelo zanemarjanje mladinskega pogona, kar se je pričelo poznati čez nekaj let. Težave se je reševalo le z denarjem, kar je vedno le kratkoročna rešitev. Pojavil se je finančni problem, saj je bilo prihajajoče igralce treba tudi mastno plačati.

Vendar pa so z dobrimi igralci prišli tudi dobri rezultati in vloženi denar ni bil zaman. V sezoni 1996/97 je NK Primorje osvojil naslov jesenskega prvaka. Drugi Maribor je v zimskem premoru vložil denar v prestopne in okreplil svoje moštvo. Temu Primorje ni moglo slediti in tako je sezono končalo za Mariborom s petimi točkami zaostanka. Drugo mesto je vseeno pomenilo zgodovinsko udeležbo v Evropskem tekmovanju. V predkrogu so Ajdovci najprej izločili ekipo Luxembourgja in se po tej tekmi pripravljali na tekmo proti AIK Solna iz Stockholma. Prvo tekmo na Švedskem so Ajdovci dobili z 1:0. Povratna tekma se je odvila jeseni leta 1997 v Ajdovščini in s tem povezano anekdoto mi je zaupal Borivoje. Trening pred tekmo so Švedi opravili na glavnem igrišču in po treningu je trener gostov, Erik Hamren, zadovoljen z igriščem, vprašal pristojne, zakaj treninga niso opravili na igrišču, kjer se bo odvila tekma. Dobil je odgovor, da je glavno igrišče prav to, na katerem so pravkar opravili trening, in ob odgovoru je bil seveda začuden nad kapaciteto stadiona. Anekdota prikaže očitno razliko med takratno zmogljivostjo klubov, je dejal Borivoje, in dokazuje velik dosežek Primorja. Z zadetkom Mladena Rudonje v stodvajseti minuti za 1:1, pred tri tisoč navijači, so Ajdovci izločili kraljevi AIK. Za mirne Švede, kot jih je označil Lučič, je bil izpad proti malčku pravo razočaranje. Navijači AIK-a so

se razjezili na svoje igralce, ki so se še nekaj časa po izpadu skrivali pred javnostjo. Ta preboj v evropskem pokalu je zaenkrat največji uspeh ajdovskega Primorja.

Z dobrimi rezultati je prišla tudi podpora publike. Navijaško skupino (Black) Red Devils se je prvič lahko glasneje slišalo in resno začutilo v Kranju na povratni tekmi pokala med Primorjem in Triglavom. V Ajdovščini se je tekma v težkih deževnih razmerah končala z 2:2, kar naj bi ustrezalo gostom, saj domača tekma navadno pomeni večjo podporo s tribun. V šestkrat večji Kranj se je na tekmo podala skupina ajdovskih navijačev. Na prizorišču se je Ajdovcev zbralo še vsaj enkrat toliko kot Kranjčanov, je dejal Borivoje, ki ta dogodek vidi kot prelomen za skupino navijačev. Sinovi burje so na krilih glasne podpore premagali Triglav z 1:0 in priigrali napredovanje. Duh navijanja s te tekme se je prenesel na naslednje tekme Primorja in navijaška skupina je zaživela in pokazala, da obisk v Kranju ni bil le naključje.

V času Lučičevega igranja v Ajdovščini je dres Primorja oblekel tudi njegov brat Trivko, o katerem je anekdoto na kamero ujela takratna lokalna televizija. Ta naj bi po odlični predstavi – ob zadetku je tudi asistiral – na opazko novinarja, da mu do popolne predstave manjka le še malo več teka, dejal, da bi, če bi več tekel po igrišču, verjetno igral za klub najvišjega ranga in ne za Primorje. Ta anekdota nam ne govori o nizki ravni igre v Primorju, ampak o kvaliteti nogometašev, ki so kdaj oblekli rdeče-črni dres. A niso vsi igralci dosegli maksimuma glede na svoj talent. Kot nekoga, ki je imel po mnenju Borivoja potencial za italijansko Serie A, velja omeniti Romana Obilinovića. Čeprav je od njegovega odhoda minilo sedemnajst let, je Romano še vedno v zgodbah ajdovskih nogometnih navdušencev. Ljubitelj občinstva, ki je igral le eno sezono v Ajdovščini, je s svojo disciplino delal nemalo skrbi trenerjem in upravi kluba, vendar to publike ni motilo, saj je s svojimi predstavami na igrišču pokazal, da je vreden potrpežljivosti in posebnega tretmaja. Imel je dober strel z obema nogama, bil je fizično in karakterno močan, se spominja Lučič, takratni pomočnik trenerja. Po njegovem mnenju je bil Obilinović najboljši igralec, ki je kadarkoli zaigral za Primorje, seveda je skromno pozabil omeniti svoje ime. Če se kdo ne strinja z Borivojem, pa se z dejstvom, da je Obi, kot so ga klicali navijači, najbolj markanten igralec Primorja v njegovi zgodovini, mora strinjati.

Lučič je za Primorje igral med letoma 1992 in 1999. Po končani karieri je začel trenerski posel zato, kot je dejal, ker ni mogel več igrati. Biti trener je najbližji poklic igralcu. Čeprav je trenirati druge bolj stresno, rad dela nekaj, v čemer ima največ znanja. Trdi, da je imel v obdobju igranja za Primorje dobre trenerje in sam sem prepričan, da bi tudi on nadaljeval tradicijo, če bi kdaj prevzel ajdovski klub. Lučič dodaja, da bi z veseljem treniral svoj najljubši slovenski klub. Verjame v sedanjo upravo in meni, da so na dobri poti do zastavljenega cilja. Mesto Ajdovščina je vzel za svoje, vseč mu je njegova majhnost in to, da za opravke ne potrebuje avtomobila. V Ajdovščini mu je življenje teklo bolje od pričakovanj, tukaj si je ustvaril dom in ostal Ajdovec do današnjega dne.

051 895 957

- žaluzije
- plise sencila
- rolo sencila
- lamelne zavese
- menjava platen
- popravila in servis
- tende
- rolete
- screen roloji
- komarniki
- zunanje žaluzije

Škura Neje Bizjak s.p. - Ajdovščina
info@skura-sencila.com
www.skura-sencila.com

© foto: Uroš Modlic

ROK JERKIČ

V Vipavski dolini bodo ponovno zahrumeli reli dirkalniki. Odličen čas za pogovor z Rokom Jerkičem, domačim adutom, ki se po enoletnem premoru, ponovno vrača na slovensko reli sceno.

TEKST MATJAŽ JAZBAR

📍 **V letošnjem reli prvenstvu bomo na dirkah lahko ponovno spremljali Roka Jerkiča, ki smo ga v lanskem letu kar pogrešali. Rok, zakaj te v preteklem letu ni bilo na dirkah in zakaj boš letos ponovno prisoten v slovenskem reli prvenstvu?**

Iskreno povedano, preteklo leto sem s težkim srcem sedel ob »brzincih« in kot gledalec opazoval dogajanje na relijih. Na žalost je ta šport v veliki meri odvisen od finančnih sredstev, zato sem bil primoran izpustiti celotno lansko sezono. Z mojim glavnim sponzorjem, podjetjem Silux, smo se dogovorili, da za leto dni opustim aktivno dirkanje in se raje pripravim na novo sezono, ob tem pa poskusim pridobiti še dodatne sponzorje. Vesel sem, da mi je to uspelo in da

bom letos spet sedel za volan dirkalnika.

📍 **Prvi letošnji test je že za teboj. Reli v hrvaškem Kumrovcu si odlično odpeljal. Opazili pa smo tudi spremembo na sovozniškem sedežu. Kako si se ujel z novim sovoznikom?**

Na reli Kumrovec smo se odpravili z namenom opraviti test pred letošnjo sezono ter tudi da se z novim sovoznikom prvič preizkusiva kot ekipa. Lahko rečem, da sva se z Markom odlično ujela. Marko ima že precej izkušenj, saj je v preteklih sezonah sodeloval z drugim voznikom. Že pred dirko sva se več tednov dobro pripravljala, pregledala zapiske, razložil sem mu, kakšen način branja meni ustreza in vse skupaj je odlično izpeljal. Res sem zadovoljen.

📍 **Avtomobil ostaja isti kot v prejšnjih letih. Si morda razmišljal o menjavi?**

Da, avtomobil tudi to sezono ostaja isti, saj nam finančna sredstva trenutno žal ne dopuščajo druge možnosti. Seveda pa obstaja želja, da bi v prihodnje presedlali na kakšen boljši dirkalnik.

📍 **Tik pred vrati je Reli Vipavska dolina. Je to tvoj najljubši reli in nekakšne vrhunec sezone?**

Reli Vipavska Dolina je zame prav poseben dogodek, saj je vedno lepo voziti pred domačimi navijači. Je pa zato čutiti več pritiska kot na ostalih relijih, ker si doma vedno želiš odpeljati kar se da najboljšo. V preteklih letih sem imel tu vedno gromozansko smolo, zato upam, da se bo

letos vse »poklopilo« in bova z Markom prišla do dobrega rezultata.

📍 Z dvigom gospodarstva se je dvignila tudi kvaliteta slovenskega relija. Predvsem vozniki postaja vse boljši. Kako ocenjuješ konkurenco in nasploh trenutne razmere v slovenskem reliju?

Opažam, da se je raven relija v Sloveniji znatno dvignila. Vedno več je tekmovalcev, avtomobili so boljši, dražji in s tem tudi boljša konkurenca. To velja predvsem za Divizijo II, kjer se odvijajo prave borbe, kar je super tudi za gledalce, saj smo Slovenci znani kot veliki ljubitelji dirk. Problem ostaja v medijih, ki nekako ne smatrajo relija ko pomemben šport, ki bi bralca kakorkoli zanimal in tej tematiki posvečajo vedno premalo vrstic.

📍 Reli je predvsem velika strast. Je šport, kjer se je zelo težko prebiti v višji razred. V nogometu »zabiješ dva gola« in se, v šali rečeno, že lahko prodaš v tujino. V avtomobilskem športu pa je zgodba precej drugačna in v svetovnem WRC prvenstvu je prostora le za približno 10 izbrancev. Kljub vsemu pa ste reli vozniki športniki s svojimi ambicijami. Kaj je tvoja največja motivacija in kakšne so tvoje ambicije v reliju?

Res je, dobiti sedež v WRC ekipi je skoraj nemogoče. Zame je motivacija biti vedno najboljši in na dirki dati vse od sebe. Reli je moja strast, v dirkalniku neizmerno uživam in nikdar ne pridem na dirko nepripravljen. Trudim se po svojih najboljših močeh in upam, da se bo ta trud v prihodnje poplačal. Moja največja želja je odpeljati dirko na svetovnem prvenstvu.

📍 Tvoj sanjski reli avtomobil je?

Škoda Fabia S2000.

📍 Reli je strast, je pa tudi velik strošek. Sam uspešno sodeluješ s podjetjem Silux, ki te finančno podpira. Kako je prišlo do tega sodelovanja?

S podjetjem Silux sodelujemo dve sezoni. Podjetje je v meni videlo potencial, z njim pa želi spisati uspešno zgodbo. Ne nazadnje ima podjetje dom v Ajdovščini, torej je projekt tudi zelo dobra promocija ajdovskega gospodarstva v Sloveniji. Vesel sem, da podjetje verjame vame, saj bi se brez njega, po tistem nesrečnem dnevu, ko mi je v celoti zgorel dirkalnik, težko vrnil nazaj na dirke.

📍 Podjetje Silux pa ni tvoj edini sponzor. Kdo vse te še podpira in ti pomaga na tvoji športni poti?

Zelo sem vesel, da sem poleg Siluxa letos začel sodelovati še s podjetji Gradbene mehanizacije Jožef Marc s.p., Dmack pnevmatike, Defa racing ter drugimi manjšimi sponzorji. Res sem jim hvaležen za vso pomoč.

📍 Si tudi eden izmed redkih slovenskih reli voznikov, ki da precej na kvalitetno pojavljanje na družbenih omrežjih. Zakaj se ti zdi ta vidik pomemben? Je tudi to eden izmed načinov, da lažje pridobiš nove pokrovitelje?

V današnjih časih je zelo pomembno, da se redno pojavljaš na družbenih omrežjih, objavljaš fotografije in video posnetke. To je dobro za lastno prepoznavnost in tudi za promocijo vseh sponzorjev. Seveda to pripomore tudi pri pridobivanju novih pokroviteljev, saj te prek

vedno stoji ob strani in me podpira. Oče je moj glavni mehanik, brez katerega verjetno sploh ne bi dirkal. Tukaj so še prijatelji, ki vedno priskočijo na pomoč, ko je to potrebno. Pomemben člen v ekipi je tudi Miran, direktor kluba Jazon, ki uredi vse Transporte na dirke in mi pomaga pri nakupu pnevmatik.

📍 In še za konec, se spomniš svojega prvega relija? Kje si odpeljal svoje prve reli kilometre?

Svoj prvi reli sem odpeljal z Jugom, leta 2011, v Velenju. Spominjam se, kako sem komaj čakal, da se usedem v dirkalnik, saj je bila to moja velika otroška želja. Odpeljal sem odlično in že kot novinec dosegel dva najboljša časa na zadnjih dveh HP-jih, v svoji kategoriji. Veselje je bilo še toliko večje, saj sva s sovoznikom prišla v cilj in dobila svoj prvi pokal. 📍

© foto: Uroš Modlic

različnih kanalov lahko spremljajo, vidijo tvoj napredek in se tudi na podlagi tega odločijo za sodelovanje.

📍 Za uspeh v reliju ni nikoli dovolj le uspešna in hitra reli posadka. Vedno je potrebo imeti ob seboj dobro ekipo. Kdo so ljudje, ki ti najbolj pomagajo in ki jim najbolj zaupaš?

Na prvem mestu je seveda družina, ki mi

MIHA, PETRA IN OSKAR POBERAJ

Otroci se danes že zelo zgodaj srečujejo s svojimi prvimi športnimi dosežki.

TEKST MATJAŽ JAZBAR

Da bi bilo dobrih rezultatov čim več, želijo starši svojim otrokom omogočiti kar se da najboljše pogoje za trening in tekme tako doma kot v tujini. Hkrati pa poskušajo razvijati otrokov zdrav odnos – tako do športa kot tudi življenja nasploh. Družina Poberaj iz Nove Gorice ves prosti čas namenja kartingu. Osemletni Oskar je zelo talentiran voznik kartinga, a brez podpore očeta Mihe in mame Petre ne bi šlo.

📍 Zakaj ravno karting? Kako je prišlo do te odločitve in kako sploh začeti s kartingom?

Miha: Izhajam iz dirkaške družine. Že moj nono je tekmoval v hitrostnem motociklizmu, moj oče, stric in mama pa so dirkali v reliju. Sam sem kot otrok prav tako vozil gokart, nato pa sem se preusmeril v motokros. Tako je bilo praktično že ob Oskarjevem rojstvu jasno, da če se bo ukvarjal s športom, bo to zagotovo eden izmed avto moto športov. Ko se je Oskar pri dveh letih vozil z električnim avtomobilčkom, sem videl, da je zelo spreten in je pri

tem tudi užival. Pri treh letih je dobil svoj prvi gokart s 50 kubičnim motorjem. Najprej smo se vozili po parkiriščih, nato po bližnjih karting stezah, leta 2015, ko je imel komaj štiri leta, pa je že odpeljal svojo prvo dirkaško sezono. V Sloveniji je namreč to možno (ni v vseh državah tako), saj v okviru pokala Sportstil, ki organizira tudi tekme državnega prvenstva, obstaja kategorija R1 MINI 50, za otroke od četrtega do sedmega leta starosti. V tej kategoriji je Oskar začel in že naslednje leto tudi zmagal v skupnem seštevku.

Petra: Sama na to odločitev nisem imela veliko vpliva oziroma ga sploh nisem imela. (smeh). Sem pa od nekdaj ljubiteljica Formule 1, tako, da sem to hitro sprejela.

📍 Če damo malce na stran športni uspeh otroka na tekmi, kateri so še tisti trenutki, ki ti dajo največ zadovoljstva ob spremljanju otroka v športu?

Miha: Videti otroka, kako iz treninga v trening oz. iz tekme v tekmo

© družina Poberaj

© družina Poberaj

© družina Poberaj

© družina Poberaj

napreduje in kako v dirkanju uživa. Zdi se mi, da ko je na stezi, je v nekem drugem, svojem »svetu«. Ko odpelje dober trening, po možnosti z rekordnim časom, je on sam tako vesel in ponosen nase, da je težko ostati ravnodušen. Letos prvič tekmuje na dirkah World Series Karting (WSK), na katerih so zbrani najboljši kartisti iz celega sveta. Kljub temu, da je v svoji kategoriji 60 MINI, daleč najmlajši, se samozavestno bori proti za glavo večjim fantom. Tudi na to sem posebej ponosen.

Petra: Lepo je že, ker smo zelo veliko skupaj kot družina. Hodimo skupaj na treninge in dirke, tudi starejša hčerka gre mnogokrat z nami. Ko pa Oskar doseže kakšen lep rezultat ali pa če le preseže svoj prejšnji rekord steze, je njegovo veselje nepopisno in se ga vsi »nalezemo«.

📍 Katere so tiste vrednote, ki jih po tvojem mnenju otrok dobi z udejstvovanjem v športu?

Petra: V kartingu, tako kot v večini športov, otrok pridobi na vztrajnosti, disciplini, delavnosti in samozaupanju. Na treningih ali v tistih desetih krogih, kolikor traja dirka, mora biti Oskar maksimalno skoncentriran, zaradi značilnosti samega dirkanja (le optimalne linije prinesejo dober čas na krog), velikega števila sotekmovancev na progi in velikih hitrosti. Na ravnih odsekih stez vozi s hitrostjo med 90 in

105 km/h, kar za osemletnika ni majhen zalogaj. Biti mora natančen in imeti zelo dobre reflekse, tudi zato, da se izogne kakšni nesreči, če se prej njim tekmovalci zavrtijo ali trčijo med seboj.

📍 Koliko časa in energije »pokuriš« za otrokovo udejstvovanje v športu?

Miha: Porabim skoraj ves prosti čas. V zadnjih letih je moje življenje posvečeno kartingu. Poleg tega, da sem oče, torej svetujem, spodbujam in sina včasih tudi tolažim, sem tudi šofer, organizator in mehanik. Treningi in dirke zahtevajo ogromno priprav, od logistike do priprave gokarta. Tisti, ki se na ta šport ne spozna, bi lahko rekel, da so samo štiri kolesa in en motor, a še zdaleč ni tako. Motorji so dirkalni, potrebno jih je redno vzdrževati, tehnične nastavitve okvirja gokarta pa so tudi zelo različne. Odvisne so od tega, koliko je steza »nagumirana«, ali je tehnična ali hitra, kakšno je vreme itd.. Rad pa poudarim, da mi niti za sekundo ni žal, da to počnemo, ker je vse poplačano, ko vidim Oskarja kako uživa.

Petra: Skoraj vse vikende smo odsotni od doma, tako poleti kot pozimi. Je naporno in včasih bi po dirkah potrebovala kakšen dan dopusta.

📍 Karting je šport, ki nima ravno najboljših pogojev za trening

© družina Poberaj

v našem okolju. Kako se spopadate s to težavo?

Miha: Res je. V Sloveniji je zelo malo karting stez, steze so le na Ptuj, v Krškem, in na Vranskem, kjer je le dirka, sicer pa se med letom tam ne sme trenirati. Zato treniramo le v Italiji, kjer je karting zelo razvit in so primerne steze sorazmerno blizu. To so steze v Čedadu, Latisani in Jesolu, zadnje čase pa hodimo še dlje in sicer v Adrio (Rovigo) in Lonato pri Gardskem jezeru. Še dobro, da smo iz Nove Gorice in poti le niso tako dolge.

☛ Nemalokrat se zgodi, da so športne ambicije starša večje od ambicij otroka. Kje je po tvojem mnenju tista zdrava meja med pravo in preveliko željo po športnem uspehu? Se morda kdaj zaveš, da si morda to mejo prestopil?

Petra: Vedno je potrebno biti realen in od otroka ne pričakovati več, kot je v danem trenutku sposoben. Poleg tega pa je Oskar komaj prestopil v kategorijo 60 MINI, tekmuje z najboljšimi na svetu in vseskozi napreduje. Ne rabimo ga »preganjati«, ker je že po naravi zahteven do samega sebe in, vsaj kar se kartinga tiče, perfekcionista. Vedno je motiviran in borben in ker vemo, da je dal vse od sebe, napake pa so del razvoja vsakega športnika, mu nimamo kaj očitati.

☛ Zaradi športa se verjetno včasih zgodi, da zmanjka časa za šolo. Kako težko je usklajevati šolo in šport?

Petra: Trenutno kar gre, saj je Oskar šele v drugem razredu. Letos je bil že kar nekaj dni odsoten tudi med tednom, saj se dirke WSK začnejo v četrtek z uradnimi prostimi treningi. So pa na šoli razumevali in mu ravnatelj odsotnost brez težav odobri.

☛ V športu se zgodijo tudi neuspehi. Kako takrat otroka potolažiti oziroma ga prepričati, da se da tudi iz neuspeha precej naučiti?

Miha: V vseh teh letih dirkanja se je Oskar že naučil sprejeti poraze. Ob neuspehu je jezen, razočaran in po takšni dirki potrebuje nekaj minut, da je sam s sabo. Noče nobenega ob sebi. Ker ga vseskozi učimo, da noben slab rezultat ni poraz, temveč šola za naprej, se hitro potolaži.

☛ Je otrokova tekma zate stres ali sprostitiv?

Miha: Sprostitiv vsekakor ni. Med dirkami (na dan tekmovanja je dirk več) je veliko »šraufanja«, saj moram kot mehanik poskrbeti za vse nastavitve motorja in okvirja, pozoren moram biti na vsako malenkost. Edino, kar me sedaj (še) ne obremenjuje, je rezultat. Oskar je namreč s pravim dirkanjem na mednarodnem nivoju šele dobro začel.

Petra: Iskreno povedano, velik stres. Osemletni sin dirka s 100 km/h, s še tridesetimi drugimi enako zagnanimi »mulci« in ne predstavljam si mame, ki bi ji bilo to sproščujoče. Ob štartu se večinoma obrnem stran in prvih ovinkov niti ne gledam.

☛ Karting je obenem tudi nevaren šport. Te je kdaj strah za svojega otroka?

Miha: Statistično gledano je to zelo varen šport. Ogromno otrok in mladih po celem svetu se ukvarja s kartingom, pa je hudih nesreč zelo malo. Ne bi rekel, da me je strah, je pa vsekakor prisotno veliko adrenalina.

Petra: Kot sem že povedala, je najhuje po štartu, ker je v prvih ovinkih običajno tudi največ nesreč. Je pa res, da četudi so te videti precej hude, običajno minejo brez poškodb. S tem se nekako tolažim.

☛ Takole »na oko«, koliko denarja gre za eno sezono?

Miha: To je odvisno od več dejavnikov, največ od tega, kako resno vzameš vse skupaj in koliko si v ta šport pripravljen vložiti. Koliko treniraš in katerih dirk se udeležuješ. Letos, ko je Oskar začel hoditi na mednarodne dirke, so se stroški še bistveno povečali, prijavnine na dirke so dražje, več je daljših potovanj. Osnovni strošek je okvir gokarta, ki stane okrog 2.500€, enako tudi motor. Okvirjev rabiš več, ker se ob trčenjih poškodujejo, set štirih gum, ki stane 100€, pa je dober le za dva do tri treninge. To je samo nekaj števil.

☛ Če bi nekdo želel svojega otroka usmeriti v karting, kam naj se obrne?

Miha: Lahko se obrne tudi name, saj imam svoj klub (Jolly team karting klub) in pripravljen sem pomagati in svetovati. Za začetek si je možno gokart tudi izposoditi ali kupiti rabljenega.

OSKAR POBERAJ

☛ Kateri trenutek ti je najlepši v dosedanji športni karieri?

Ko sem postal državni prvak v kategoriji MINI 50. To je bilo leta 2016, ko sem imel komaj 5 let. Tisto leto sem velikokrat zmagal in všeč mi je, ko za zmago dobiš pokal in stojiš na najvišji stopnički. Na koncu sezone sem dobil še en, največji pokal. Doma, v svoji sobi, imam že veliko pokalov.

📍 **Trening je sestavni del športa. Je včasih težko oditi na trening in kaj te takrat najbolj motivira?**

Če gremo kam daleč na trening ali dirko je včasih treba zelo zgodaj vstati in takrat sem še malo zaspan. Ampak potem se hitro zbudim.

📍 **Kaj ti je najbolj všeč pri tvojem športu?**

Všeč mi je, da grem hitro in da prehitim tiste, ki so pred mano. In všeč mi je delat rekorde. To pomeni, da na neki progi delaš vedno boljše čase. Ko naredim rekord, vidim to že na telemetriji (naprava za merjenje časov, ki je pritrjena na gokart) in takrat se zelo veselim, dvignem pest v zrak. Seveda je lepo tudi zmagat in dobit pokal.

📍 **Je kar takega kar te pri tvojem športu moti?**

Moti me, ko me drugi butnejo ven iz steze na travo in če potem ne morem več nadaljevati treninga ali dirke. Ali pa če mi ne vžge motor. Na zadnji dirki mi na kvalifikacijah ni vžgal motor in nisem mogel narediti niti enega kroga. Tata je ugotovil, da se je pokvarila svečka.

📍 **Kako se razumeš s sotekmovalci?**

Letos hodim na dirke WSK in tam ni veliko Slovencev, večinoma sva dva, včasih pride še kdo. Na zadnji tekmi na stezi La Conca v Italiji sem bil edini iz Slovenije. Tuje voznike poznam samo na videz, se pa z njimi ne družim. Tudi angleško še ne znam in tam vsi govorijo angleško. »Briefing« (sestarek) pred dirko je tudi v angleščini in mi morata mama ali tata prevajati v slovenščino. S slovenskimi vozniki

pa se lepo razumem, na dirkah in treningih se skupaj igramo in vozimo s skiroji ali kolesi po boksih.

📍 **Do štarta dirke manjka le še 10 sekund. Kaj se ti takrat mota po glavi?**

Na dirkah WSK morajo iti vsi mehaniki iz boksa že 10 minut pred začetkom dirke. Moj mehanik je tata in ko gre proč, mu pomaham. Potem sedim v gokartu in ne razmišljam nič posebnega. Sem umirjen. Ko dajo znak za začetek dirke, gremo na stezo in imamo en ogrevalni in nato še formacijski krog. Tik pred štartom, preden ugasnejo luči na semaforju, pa mislim samo, kako bom šel skozi prvi ovinek.

📍 **Tvoj šport je do neke mere tudi nevaren. Te je včasih strah med dirko?**

Malo me je strah na štartu, ker je takrat vedno »gužva«. Bojim se, da se bo kdo pred mano zavrtel in se mu jaz ne bom mogel umakniti in bom butnil vanj in končal dirko. To se mi je zgodilo letos na dirki v Adrii.

📍 **Kdo je tvoj vzornik in zakaj?**

Ayrton Senna, ker je bil najboljši voznik na svetu. Večkrat gledam njegove videoposnetke na Youtubu. Od sedanjih voznikov pa mi je najbolj všeč Max Verstappen, ker dobro prehitava. Všeč sta mi tudi Valentino Rossi in Tim Gajser. 📍

Ford Focus

POSEBNA PONUDBA
AVTO LETA

2.700 €
prihranka

50/50
financiranje*

ODLOČEN BITI NAJBOLJŠI.
TO JE TVOJ FOCUS. TO JE TVOJ AVTO LETA.

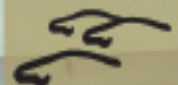
VABLJENI
NA TESTNO
VOŽNJO

AVTOHIŠA LAVRENČIČ

VIPAVSKA CESTA 6C, 5270 AJDOVŠČINA AVTOHISA-LAVRENCIC.SI

SLOVENSKI
AVTO LETA
2019

BEST CARS
2019

Go Further

Ford Focus / Uradna porabagoriva: 5,8-8,0l/100 km. Uradne specifične emisije CO₂: 104-156 g/km. Emisijska stopnja: Euro 6b, uradne emisije NOx: 0,0097-0,0692 g/km, specifične emisije treh delcev: 0,00023-0,00143 g/km, število delcev: 0,02-4,12 x 10¹¹. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povzršenim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. *Pol plačate takoj, pol čez dve leti. Brez obresti in drugih skritih stroškov.

Vir: avtohiša.si. Za napake v tekstu odgovarjamo.

SKUHAJ MI KAVO

TEKST PETRA MIKLAUŽIČ

Ženstveno obarvan mesec marec me je zadel čisto na začetku, ko so se še pred prazničnim 8. marcem v javnosti pričeli pojavljati različni slogani na temo čaščenja ženske. Nekateri so malomarno in pokroviteljsko, drugi ponižno in previdno naslavljali neenakosti med spoloma in medtem ko sem čakala tistega pravega, sem premišljevala, kaj se pravzaprav dogaja in kako resničen je ta problem pri nas. Mnogi so se ne preveč spretno vrteli okoli primerjav med opravljanjem obeh vlog, češ da emancipirane in neodvisne ženske danes znamo same zamenjati gumo na avtomobilu in da so na drugi strani tudi moški vse pogosteje tarče različnih oblik nasilja. Drugi so ta dan izkoristili za ozaveščanje o izjemnih dosežkih pomembnih žensk v zgodovini, ki so s svojimi dejanji krojile usodo svojih potomk. Nemogoče je spregledati očitne razlike med spoloma, vendar jih je v kontekstu družbene in kulturne neenakopravnosti težko korektno nasloviti, zato se je ustvarjanju nerodnih nagovorov včasih bolje izogniti.

V primerjavi s prebivalkami manj razvitih držav je biti Evropejka v 21. stoletju nedvomno privilegij. Prototip urejene in vsesplošno zelo zasedene ženske pri nas nosi velika sončna očala, pa ne zato, ker bi skrivala modrico, ampak da lahko z dvignjeno glavo v nedeljo dopoldne nemoteno nakupuje na ljubljanski tržnici. Dobi skoraj vse, kar želi – volilno pravico, kreditno kartico, lastniško stanovanje, prost izhod v petek zvečer in serijo pokroviteljskih komentarjev.

Bodi dobra in mi skuhaj kavo. Kaj, a spet greš, danes je nedelja in bi morali biti skupaj. Si normalna, kako pozno si prišla domov. Sem ti rekel, da bi morala to že davno storiti. Pridi čimprej domov, otrok je vznemirjen. Kako si pa oblečena. Jaz vem, kaj ti rabiš, zakaj me ne poslušáš. Ne bodi sitna, a imaš spet tiste dneve.

Kadar si nespoštovanje obleče zlikano srajco in prinese ličen šopek rož, dobi boleče lažno ime - ljubezen. Mnoge med nami so prepričane, da gre v zgornjih primerih prav gotovo za neko obliko skrbnosti in zaščitništva, ker pa je imel gospod med

drugim še naporen dan v službi, mu opravičijo tudi izbruh jeze, užaljeno držo in ignoranco. Tisti neprijetni občutek, da morda to ni življenje, kot so si ga želele, odložijo na zajeten kup položnic in kreditov ter tiho počakajo na nov mesečni obračun.

Kompromisi, ki jih doma med štirimi stenami (sama s seboj) sklepa sodobna ženska, so ponižujoči. Predstava o tem, da je to normalna partnerska in družinska dinamika, je globoko zakoreninjen družbeno-kulturni konstrukt, ki določa položaj ženske in ovira odpravljanje spolne diskriminacije v širšem družbenem

kontekstu. Le brezpogojno sprejemanje različnosti in spoštovanje sta temelja vsakega zdravega odnosa in visoko razvite družbe. ♡

© foto: Petra Miklaužič

INTERVJU: ZIKRIJA HODŽIĆ

Diana Stožinič se je pogovarjala s predstojnikom muslimanske skupnosti v Ajdovščini, gospodom Zikrijo Hodžićem, in mu zastavila nekaj vprašanj glede te skupnosti v Ajdovščini.

TEKST DIANA STOŽINIČ

📍 Gospod Hodžić, zanima me nekaj splošnih dejstev o islamski skupnosti v Ajdovščini - od kdaj obstaja, koliko članov šteje, kako je organizirana?

Muslimani, ki živimo na področju Vipavske doline, smo organizirani skozi Islamsko skupnost v Republiki Sloveniji, oziroma odbor Islamske skupnosti v Ajdovščini, kot njen sestavni del. Muslimani smo tukaj in na področju soške fronte prisotni že od prve svetovne vojne. Po osamosvojitvi Republike Slovenije so tukaj živeli muslimani začeli razmišljati o verskem organiziranju. Leta 1996 smo bili registrirani na Uradu za verske skupnosti kot sestavni del Islamske skupnosti v Republiki Sloveniji. Odbor Islamske skupnosti Ajdovščina šteje 120 članov oziroma družin. Kot je že povedano, delujemo skozi Islamsko skupnost v Republiki Sloveniji na čelu z muftijem, prof. dr. Nedžadom Grabusom. Islamska skupnost v Sloveniji deluje v osemnajstih mestih. Kot imam, opravljam vse imamske naloge na področju Ajdovščine in njene okolice.

📍 Katere muslimane predstavljate ?

Predstavljamo muslimane na področju Ajdovščine in njene okolice, ki so organizirani skozi institucijo Islamske skupnosti v Republiki Sloveniji. Po poreklu so naši člani večinoma iz Bosne in Hercegovine, manjše število pa iz Makedonije ter Kosova.

📍 Koliko muslimanov trenutno živi v Ajdovščini?

Lahko govorim le o podatkih, ki jih beležimo v naši administraciji. Gre za družine, ki so vključene v našo skupnost, prostovoljno in po lastnem prepričanju, oziroma so se včlanili v našo skupnost in dali soglasje, da želijo biti naši člani. Po naših evidencah, je v začetku leta 2019, v Ajdovščini in njeni okolici, 140 muslimanskih družin, od katerih je 120 naših članov in sodelujejo v naših programih, ki jih organiziramo. Najstarejši muslimani, ki živijo na tem področju in so še dandanes živi, živijo tukaj več kot štirideset let. Po osamosvojitvi Republike Slovenije so se muslimani organizirali skozi skupnost. Najprej je bilo

potrebno zagotoviti ustrezen prostor. Leta 2003 smo v ajdovskih Palah kupili del stavbe, v kateri smo organizirali molilnico. Kasneje, leta 2016, smo kupili dodatne prostore, v katerih bomo kmalu postavili sodobno učilnico za verouk in druge izobraževalne dejavnosti.

© foto: AdriaFoto/Klemen Bizjak

📍 **Kako se je struktura muslimanske skupnosti spreminjala od osamosvojitve pa vse do danes? Kakšne spremembe opazate v muslimanski skupnosti, v načinu izražanja pripadnosti islamu? Včasih, denimo, so muslimani živeli z nami, ne da bi sploh vedeli, da so muslimanske veroizpovedi. Danes je izražanja vere na zunaj veliko več, veliko več je pokritih žensk. Zakaj se je to spremenilo?**

Muslimani v Sloveniji niso tujci. Muslimani so v Sloveniji prisotni že celo stoletje. Ne opažamo bistvenih sprememb v Islamski skupnosti. Kot rečeno, so muslimani na tem področju živeli tudi pred osamosvojitvijo. So del slovenske družbe, govorijo slovensko, spoštujejo zakonodajo, tradicijo, plačujejo davke, večina jih je državljanov Republike Slovenije. Menim,

da je vera osebno prepričanje vsakega posameznika, zato se ne ukvarjamo z izgledom vernikov. Številne verske prakse v bivšem sistemu niso bile javne, božič ni bil uradni praznik, tudi velika noč ne. Muslimanski prazniki, dva velika bajrama, nista dela prosta dneva. V demokratični in pluralni družbi obstajajo razlike v vsakdanjem življenju, zato se razlike tudi več opažajo kot v enostrankarskem sistemu.

📍 Kako ohranjate vaše običaje, druženja?

V Islamski skupnosti organiziramo verouk za otroke in druge različne izobraževalne vsebine za odrasle. Naše običaje ohranjamo skozi organizirane svečanosti in muslimanske praznike. Skrbimo za organizirane molitve in druge aktivnosti, ki so del našega delovanja. Prizadevamo si, da bi kmalu imeli dan odprtih vrat in predstavili ter pokazali širši javnosti prostore Islamske skupnosti v Ajdovščini ter seznanili sosede o našem delovanju.

📍 Kako pa je s prehrano? Je halal hrana dostopna v Sloveniji in kakšnega pomena je za muslimane, ki živijo v Sloveniji?

Muslimani enako kot judje ne uživamo svinjine, ne uživamo niti mesa poginule živali, krvi, mesa harpije, itd. V Kur'anu se poudarja, da se lahko uživa hrana, ki jo uživajo tudi naši bratje, kristjani in judje, seveda pa morajo biti brez zgoraj omenjenih sestavin. "Od sedaj so vam dovoljene vse lepe jedi; dovoljujejo se vam jedi tistih, ki jim je bila dana Knjiga, in vaše jedi so njim dovoljene." (Kur'an) 📍

SAM

Danes si otrok in se igraš, nato si mlad, zaključiš šolanje, pojdeš v službo, ustvariš si družino, imaš otroke, otroci rastejo, zrastejo, se upokojiš, danes je ponedeljek, jutri torek in tako naprej in življenje mine. Prehitro.

TEKST ANU KAHUNA

V Zavodu Sopotniki, v katerem nudimo brezplačne prevoze za starejše, sem zaposlena tri leta. Pred tem sem bila pri Sopotnikih dve leti prostovoljka in sem vesela in polna navdiha vozila starejše po razno raznih opravkih. Trenutno zasedam delovno mesto vodje programa. Pet let je torej, kar delam na področju skrbi za starejše. Ne dosti, pa vendar dovolj, da sem si oblikovala mnenje o tem, kako družba sprejema starejše, kako jih obravnava in kakšne rešitve nudi za to obdobje naših življenj.

© arhiv: Projekt Sopotnik

V tem času sem spoznala veliko starostnikov, lahko rečem, da že po celi Sloveniji. Potrpeljivo poslušam zgodbe, življenjske zgodbe, polne upanja in navdiha, zgodbe trpkosti in bremena, zgodbe stisk in obupa. In ... Zgodbe osamljenosti. Večkrat povprašam: "Kaj si želite?" Pa mi pravijo: "Da bi me hči večkrat obiskala. Veste sama sem. In hiša je prazna. Veliko je tišine. Če ne bi bilo televizije, bi se mi že zmešalo."

Med vsemi zgodbami, ki sem jih do sedaj slišala se mi večkrat oglasi ena, ki se me je dotaknila tako globoko, da sem sama spremenila pogled na življenje. Bilo je še v času, ko smo bili Sopotniki 100% prostovoljska organizacija in smo delovali zgolj na območju Krasa in Brkinov. Gospo sem šla iskat v Divačo in jo peljala na Obalo na zdravniški pregled. Med potjo sva se pogovarjali o marsi čem. Na primer, kako so v Trstu prodajali zelenje iz brkinske narave, da so preživeli. Ko sva se vračali, še sedaj se živo spomnim, da sva zavijali z avtoceste v Divačo, je dejala: "Veste, kako življenje hitro mine. Danes si otrok in se igraš, nato si mlad, zaključiš šolanje, pojdeš v službo, ustvariš si družino, imaš otroke, otroci rastejo, zrastejo, se upokojiš, danes je ponedeljek, jutri torek in tako naprej in življenje mine. Prehitro. Tako da niti veš ne." Svojo pripoved je zaključila s tem, da za konec tedna pride sin z vnuki in da bodo skupaj sadili na domači njivi krompir in da je že v pričakovanju tega.

Ja, življenje mine hitro. Življenje je dragoceno, je neprecenljivo v vseh obdobjih. In ne mine zato, da bi bili sami.

Presune me, ko se srečujem z osamljenostjo, revščino med starejšimi. Pri sebi sem sklenila, da če si star, sam, reven in živiš na podeželju, da sistem zate nima rešitve. Nikoli ne bom pozabila nepismene starostnice, revne, da si ni mogla privoščiti pomoči na domu ali doma upokojencev in si je morala dajati sama zdravila v oči po operaciji sive mreže. Kako? - stara, čisto sama, v oddaljeni vasi, brez otrok, vdova, drugačna, ker je pred petdesetimi leti prišla iz Bosne ... Celo življenje delaš, potem pa na starost nimaš dovolj denarja, da bi si omogočil dostojno preživetje. Kam smo prišli? Kam? To boli.

Starejši so ljudje. Včasih si želim, da jih ne bi označevali kot starejše, ampak, da bi jih preprosto vzeli medse kot ljudi, ljudi, ki so pred nami prehodili pot, jo utrli, da lahko danes živimo v miru. Da lahko živimo v samostojni in neodvisni državi, ki enakovredno parira vsem ostalim, evropskim. So ljudje, ki s seboj nosijo toliko zgodb in izkušenj, da ni petih minut v vozilu, da bi ti bilo dolgčas. In zakaj so osamljeni? Ko pa bi morali pripovedovati svoje življenjske zgodbe, svoje modrosti in bi jim morali kot družba dati to priložnost. In zakaj so zapostavljeni, ko pa bi morali biti spoštovani. Država rada poudari pojem deinstucionalizacije. Taka, zelo zakomplicirana beseda je to. V vseh pomenih, če smem pripomniti. Naj vprašam, kako naj starejši, ki živi na podeželju, ostaja doma dlje časa, če nima prevoza do zdravnika in trgovine, lekarne, do družabnih srečanj? Kako? S Sopotniki s pomočjo prevoza omogočimo starostnikom lažji dostop do storitev. Koliko iskrene hvaležnosti doživimo - prostovoljci, koordinatorji in vodstvo. Rigorozni sistem puščamo nekje ob strani in samo vozimo dalje. S pomočjo nekaterih občin, tudi ajdovske, smo razvili neverjeten model pomoči starejšim.

Pravkar sem prejela elektronsko sporočilo direktorja, v katerem se nam hči zahvaljuje za človečnost. Za to, da poskrbimo za njeno mamo, ko je ona 150 km stran. Da gre lahko varno k zdravniku, če se slabo počuti, da ji svetujemo, da danes ostane raje doma in da gremo drugič. Da smo do ljudi ljudje, četudi niso nujno naši sorodniki. In včasih si želim, da bi vrednote, ki so nam jih skušali privzgojiti starejši občani, bolj živahno živele med nami vsemi. Vrednote solidarnosti, medsebojne pomoči, spoštovanja, sodelovanja, povezovanja. Kajti oni so tisti, po katerih stopinjah bomo šli in mi smo tisti, ki lahko danes naredimo spremembo, da ne bodo naši nonoti in none sami in da konec koncev ne bomo sami tudi mi.

In niso sami le nonoti in none, ampak morda tudi naši sosedi. Že ena kavica ali topla beseda spremeni vse. Nekdo je nekoč dejal: "Z drobnimi dejanji pozornosti in ljubezni se dotikamo velikih delov srca sočloveka." In naj bo to resničnost, ki jo izberemo in ustvarimo zase in za druge. 📍

INTERVJU: VLADIMIR BAČIČ

V Ajdovščini, v rojstni hiši Danila Lokarja, pod okriljem Društva likovnih umetnikov Severne Primorske, deluje Lokarjeva galerija. Predsednik DLUSP je Vladimir Bačič, s katerim smo opravili krajši pogovor.

TEKST MATJAŽ JAZBAR

📍 Lokarjeva galerija je v Ajdovščini prisotna že precej let in predstavlja pomemben doprinos k razvoju kulture v našem okolju. Kdaj in kako je prišlo do odločitve o odprtju galerije?

Društvo likovnih umetnikov Severne Primorske je imelo svoj sedež v Novi Gorici, kjer smo imeli tudi svojo galerijo Likovno vitrino. Ob delitvi občine Nova Gorica na več novih občin, smo čez noč ostali brez svoje galerije in hiše v Šmartnem v Goriških Brdih. Kljub večletnim obljubam občine Nova Gorica, da nam bodo poiskali prostore za drugo galerijo, se ni premaknilo nikamor. Povsem slučajno se je leta 2011 »zgodil« v Ajdovščini Miha Lokar, nečak Danila Lokarja in nam je kot pravi mecen ponudil prazno Lokarjevo hišo v brezplačno uporabo. Seveda smo ponudbo sprejeli z odprtimi rokami in po enem letu temeljite »udarniške« obnove celotne stavbe je bila maja 2012 otvoritev prve razstave. Prav zaradi galerije smo premestili sedež društva iz Nove Gorice v Ajdovščino. Ta poteza je bila ena boljših v dolgi zgodovini društva, saj je dala društvu nov zagon, kar se danes kaže tudi v konstantnem povečevanju števila novih članov.

📍 Galerija je obenem tudi poklon Danilu Lokarju. Kaj poleg imena še veže galerijo in enega najpomembnejših ajdovskih kulturnikov?

V galeriji je tudi Lokarjeva spominska soba, ki ohranja poleg duhovnega tudi materialni spomin na našega literarnega ustvarjalca.

📍 Kako poteka proces izbora umetnikov, ki se predstavljajo na vaših razstavah?

Društvo ima umetniški svet, ki mi pomaga pripraviti dvoletni razstaveni program galerije glede na prošnje za razstavljanje, ki jih je vsako leto več. Poleg tega imamo že nekaj let dva termina rezervirana za zelo uspešna mednarodna projekta – Castro in Lynx. Januar je rezerviran za predstavitev novih članov DLUSP-a, vsako leto tudi omogočamo eni od šol ajdovske občine, da se predstavi s svojo likovno produkcijo.

📍 Eden izmed glavnih projektov, tako DLUSP kot Lokarjeve galerije, je mednarodni festival akvarela Castra. Kje se je porodila ideja in kako na festival gledate danes, ko je že precej uveljavljen tudi v mednarodni likovni sferi?

Ideja se je porodila leta 2015, saj je bil akvarel v našem prostoru kar malo zastopljena likovna tehnika. Prvotni namen je bil popularizirati to tehniko, ki prav v tem desetletju doživlja

in obsežnosti projekta je postala Castra predvsem projekt Lokarjeve galerije, saj je specifičen način dela in življenja društva prej ovira za tako kompleksen in obsežen projekt kot pa konkretna pomoč pri organizaciji. Prav zaradi profesionalnosti same organizacije je danes Castra prepoznavna in trdno zasidrana na svetovni akvarelistični sceni. Vse to je prepoznala tudi mednarodna akvarelistična zveza IWS

© arhiv: Vladimir Bačič

po svetu ponoven razcvet in številne inovacije v tehnološkem, estetskem in vsebinskem smislu, ter jo približati publiki in postaviti ob bok ostalim »bolj umetniškim« tehnikam kot povsem enakovredno. Dodana vrednost projekta je predvsem možnost neposrednega vpogleda obiskovalcev v svetovno produkcijo akvarela in primerjanje dominantnih tehnik in motivov v različnih kulturnih okoljih iz celega sveta. Že prva Castra je bila popoln uspeh, saj si je razstavo ogledalo več kot 5000 obiskovalcev iz Slovenije in tujine. Zaradi same kompleksnosti

ter nam dodelila vodenje IWS Slovenija in meni osebno predsedovanje tej zvezi.

📍 Je festival Castra, poleg kulturnega doprinosa, lahko tudi turistični produkt?

Vsekakor. Skupaj z likovnimi umetniki, kuratorji in turističnimi institucijami želimo postaviti Vipavsko dolino na zemljevid zanimivih kulturnih, naravnih in turističnih destinacij ter s tem vsaj malo pripomoči domači ekonomiji in kulturi.

Menim, da nam to kar lepo uspeva, saj smo lani gostili udeležence in obiskovalce, iz Latvije, Poljske, Slovaške, Ukrajine, Srbije, Italije, Rusije in celo iz Kostarike, ki so ostali več dni v naši dolini. Prav vsi so bili navdušeni nad lepotami naše doline ter njeno razvitostjo in urejenostjo.

📍 Ajdovščina v tem času doživlja popolno prenovu mestnega jedra in bo kmalu nekaj čisto drugega kar je nekoč bila. V samo prenovi je precej vključena tudi umetnost in zgodovina. Poseben čar pa je, da se v eni ulici, v razmiku le nekaj korakov, nahajajo kar tri umetniške galerije. Bo prenova, po vašem mnenju, pomenila tudi razcvet galerijske dejavnosti in ponudbe v Ajdovščini?

To si vsekakor želim, vendar kaj več kot je sedaj na področju galerijske dejavnosti je težko pričakovati. Na žalost že leta opažam med ljudmi v Ajdovščini in okolici pomanjkanje navdušenja nad kakršno koli kulturno ponudbo na malo višjem umetniškem nivoju. Mladi in malo manj mladi se nenehno pritožujejo, da se v Ajdovščini nič ne dogaja, da ni ponudbe ... Pa ni ravno tako. Marsikaj se dogaja, in to kar redno, obiskovalcev na teh dogodkih pa je velikokrat bolj za vzorec, pa še ti so po navadi vedno isti. Kljub vsemu sem z obiskom v naši galeriji zelo zadovoljen, tako na otvoritvah kot tudi med samo razstavo.

📍 Kakšno je sodelovanje med omenjenimi tremi galerijami? Torej Lokarjevo, Pilonovo in Lično Hišo.

Odnosi med nami so dobri, prišlo je tudi že do sodelovanja na nekaterih projektih, v glavnem pa živimo vsak svoje poslanstvo. Vse tri galerije smo si tako organizacijsko kot konceptualno zelo različne, zato je tudi težko najti skupni imenovalec za kaj več projektnega sodelovanja. Se pa razstavnimi programi vseh treh galerij po pestrosti ponudbe lepo dopolnjujejo, tako, da lahko obiskovalci vedno najdejo tudi nekaj zase.

📍 Kako osebno ocenjujete kakovost ostalih vsebin, zbirk in nasploh kulturne ponudbe na ajdovskem?

Glede na relativno majhnost kraja se mi zdi, da je kulturna ponudba resnejših vsebin in dogodkov skozi leto kar pestra in na dokaj visoki ravni, le publike je bolj malo. Mogoče je med ustanovami edino Muzej tisti, ki mu nekaj manjka, saj je zbirka resnično minimalistična glede na količino artefaktov, ki so bili najdeni v Ajdovščini, in premalo prezentira samo pomembnost kraja skozi zgodovino. Poleg zgodovinske, vojaške in bivanjske tematike bi se vsekakor morala dodati tudi tehnična dediščina, od Fužin naprej. Tu bi apeliral na občinsko oblast, da se malo bolj potruži vrniti v Ajdovščino iz Nove Gorice vse, kar je bilo najdeno na tem prostoru in temu primerno prostorsko bolj izkoristi obstoječi muzejski objekt z redefinicijo zdajšnjih vsebin, ki so v njem.

📍 Kam, po vašem občutku, plujeta danes umetnost in kultura po svetu? Tako kot pri vsem ostalem, se na tem področju dogajajo hitre spremembe, povezane tudi s tehnološkim razvojem. Kaj je sodobna umetnost danes?

Tako umetnost kot celotna kultura se danes »dogaja« vzporedno na dveh nivojih. Prvi, množičen, je povsem zaplul v vode instant »kulture«, kjer se živi zgolj za trenutek, kjer je najpomembnejše trenutno ugodje, pa naj si bo to slušno, vizualno ali kakršno koli

drugo. Predvsem glasbena in filmska industrija v polni meri izkoriščata to stanje »duhovne lenobe« in nas prek vseh mogočih medijev nenehno bombardirata s produkti najnižje možne kvalitete. Bojim se, da sledilci te poti ne bodo nikoli ugledali svetlobe na koncu tunela. Na drugem nivoju vztrajajo vsi tisti, ki bi kljub vsemu še vedno radi povedali nekaj iskrenega in globljega. Imajo za seboj množico sledilcev in občudovalcev? Ne, še posebej pri nas je stanje porazno. Večina tistih, ki živi od umetnosti je na eksistenčnem robu brez kakršne koli svetlejši prihodnosti. Govoriti o sodobni umetnosti kot enoznačni smeri je nemogoče, saj je trenutno vse preveč dejavnikov, ki usmerjajo umetniške trende za točno določene ciljne skupine, predvsem komercialni galeristi, elektronski mediji, interesne skupine, itd.

📍 Ljudje se vse manj in manj odločajo za nakup kvalitetnih umetniških vsebin. V poplavi instant umetnosti je to hud udarec za vse, ki se tako ali drugače ukvarjajo z umetnostjo. Zakaj po vašem mnenju ljudje vse manj cenimo kvalitetno umetniško delo v lastnem domu ali pa v delovnem okolju?

Enega od razlogov sem omenil že pri prejšnjem vprašanju. Drugi ima korenine v družbenih in vrednostnih spremembah, ki smo jih predvsem intelektualno in mentalno povsem nepripravljene nekritično sprejemali po osamosvojitvi. Prevzemali smo v glavnem samo fasade in svetleče reklame, nismo pa se potrudili pogledati, kaj za temi fasadami stoji. Mlajše generacije so »posvojile« ta pogled na življenje in ga na žalost tudi ponotranjile. Prav zato danes ljudje v večini ne cenijo več kvalitetne umetnosti, saj je »prenaporna« in ti ne nudi takojšnjega ugodja. Pa še »predraga« je, saj lahko dobiš poster ali »lepo« sliko za na zid kjer koli za par evrov. Slovenija je tudi ena redkih držav, kjer država namenja ljubiteljski kulturi veliko več sredstev kot profesionalni, saj je izredno razvejana in številčna. Nič narobe, prav nasprotno, pozitivno je, da se ljudje ukvarjajo s svojimi hobiji. Zame ljubiteljsko pomeni, da v svojem prostem času delam nekaj iz veselja in za to ne pričakujem, da mi bo vse to tudi financirano. Prav zaradi svoje masovnosti se je ljubiteljska kultura zavlekla v vse pore naše družbe in na žalost postala referenca za lepo in dobro velikemu številu ljudi.

📍 Bo morda Lokarjeva galerija nekoč tudi prodajna galerija, oziroma kakšna je vizija galerije v prihodnosti?

Da, razmišljamo tudi v to smer. V kratkem nameravamo na spletni strani galerije vzpostaviti tudi prodajo likovnih del, predvsem naših članov. Za mnoge naše člane bo to dobrodošla novost, saj se mnogi sami težko medijsko promovirajo, brez tega pa danes ni prodaje.

📍 Tudi sami ste s svojimi deli pustili in seveda še puščate pečat v ajdovski kulturi in umetnosti. Na kakšni točki je trenutno vaša umetniška ustvarjalnost?

Moj vsakdan je zelo zapolnjen. Do zgodnjega popoldneva v službi, nato delo doma, ki ga pri hiši nikoli ne zmanjka, zvečer pa za galerijo ali društvo. Kljub vsemu si tako ali drugače moram najti čas tudi za ustvarjanje. Zadnje mesece bolj intenzivno, saj bom oktobra v Lokarjevi galeriji pripravil retrospektivno razstavo. Trenutno ustvarjam grafični cikel »Onkraj«. V času rigidne družbene atmosfere in kroničnega nezadovoljstva z vsem lahko prav umetniki pokažemo, da je iz vsega slabega edina dobra možna pot ta, ki si jo zgradimo sami. 📍

© arhiv: Andrej Kobal

ANDREJ KOBAL

Andrej Kobal je doma iz Vrhopolja. Skladatelj, glasbeni opremljevalec in oblikovalec, ki je svoj glasbeni pečat pustil pod številnimi dokumentarnimi filmi, gledališkimi deli, celo literarnimi nastopi in likovno umetnostjo.

TEKST NEJC FURLAN

Predstavljal se je že v Cankarjevem domu, Moderni galeriji, Švicariji. Od tujine naj omenimo samo London, Milano, Benetke. Kmalu pa pridejo na vrsto tudi Združene države Amerike. Sodeloval je že z umetniki kot so Karmina Šilec, Boštjan Pirnar, Janz Dovč, Anja Krajnc, Jean-Baptiste Thiebaut, Roberto Girolin in še bi lahko naštevali. Glasbi posveča življenje, kar mu slednja s pridom vrača v uspehih.

📍 Kdo je našel koga, glasba tebe ali ti njo?

Glasba mene. Spominjam se očeta. Vedno mi je predvajal vse možne zasedbe. To je definitivno vplivalo name in seveda nenazadnje sam zvok. Kot otrok sem hodil rad sam v gozd, tam sem poslušal najrazličnejše zvoke. Zvok me še danes navdušuje. Tudi če se sredi mesta ustavim, usedem ter poslušam najrazličnejše šume. Sedaj prav obstaja glasbena smer t. i. »field recording«. Gre pravzaprav za preprosto snemanje okolja, ki te obdaja. Tega posnetka pa seveda ne smeš več digitalno obdelovati. S tem se je ukvarjal že francoski skladatelj Luc Ferrari. Šel je na Korčulo kjer je snemal zvok, ki ga kasneje ni modificiral. Vsem se zdi to blazno abstraktno, neposlušljivo, je pa v bistvu primarno, bolj ne mora biti naravno. Verjamem pa, da je to naporno poslušati, saj se danes vsem mudi. Ti pa si moraš vzeti čas, da se usedeš sredi mesta in poslušаш. To so že stari skladatelji vedeli. Vse so delali po navdihu narave. Poleti sem se udeležil delavnice snemanja zvočnih pokrajin. Tri ure smo iskali

zvoke, ki so zanimivi. Traja, a ko dobiš nekaj zanimivega je vredno truda.

📍 Navdih. Kje ga najdeš ti?

Najdem se pri že omenjenem, torej narava. V njej najdeš navdih. Ampak dodal bom tudi urbano okolje. Ni važno od kod zvok pride, pomembno je samo kako zveni. Živim na vasi, velikokrat grem ponoči iz hiše, ker je pač mirno. In zanimivo je kako se razlikuje zvok kraja zvečer, čez dan, ko je burja, ko je dež. Kaj šele, ko se za potrebe gradenj vrta v kamenje. To vrtnanje in zvok okolice je izjemno zanimiva kombinacija. Sploh zvok vrtnanja v takšno gmoto kot je kamen. To je res močan zvok, težko ga preslišiš.

📍 Omenjal si burjo. Kakšna je razlika v zvoku med burjo in navadnim pišem vetra?

Burja sama po sebi nima zvoka. Zvok dobi šele, ko se ulovi v drevesa in slišimo šumenje, ko prodira skozi ozke luknje in deluje kot piščal. Burja je fascinantna. Že navaden umeten šum, če bi mu spreminjal glasnost, bi dobil podoben učinek kot se sliši burjo, sploh če bi se poleg ukvarjal še s frekvencami. S tem se ukvarjam in ugotavljam, da je burja s puščave čisto drugačna kot naša, tudi kraška burja se že razlikuje od vipavske. Lahko si jo predstavljamo in rečemo, da je vsaka burja zelo podobna. Ampak ni res. Če primerjam zvok ene in druge so velike razlike, v podrobnostih in ravno to je zanimivo.

Obstajajo t. i. »zvočne banke« z milijon različnimi zvočnimi učinki. Tudi veliko vetrovnik je, ampak niti eden ne deluje podobno kot burja.

📍 **Ustvarjaš atonalne kompozicije. Če bi hotel uglasbiti burjo, bi bila podobna tvojim stvaritvam?**

Vsekakor. Burja je na nek način že sama po sebi atonalna, saj se manifestira v svoji osnovi kot šum. Sicer bi jo lahko tudi tonalno, torej urejeno, v »poslušljivo« naredil. Ampak prav zaradi njene neposlušljivosti opažam, da precej vpliva name in na ljudi tu. Lahko si blazno nežen in tudi burja zna kdaj pobožati, lahko si zahrbtn in tudi burja zna biti mirna, a kmalu nastopi močan sunek in postane vihrava, forte. Glasba burje je zato izredno pestra. Lahko bi ji dirigiral. Je mirna, hitra in vse se nenehno spreminja. Že nekaj časa načrtujem kompozicijo, ki bi bila sestavljena iz posnetkov burje. Šli bi v naravo. Vnaprej posneta burja bi služila kot osnova. Zraven pa bi igrali na različne žive in elektronske inštrumente. In če bi tudi burja prišla na koncert, bi ji zagotovo prepuštili mikrofona.

📍 **Burja te torej vsekakor oblikuje?**

Mislím, da se dobre umetniške stvari rodijo takrat, ko umetnik čuti prostor v katerem ustvarja. Že pri Danetu Zajcu čutiš trdoto kamna, visokoleteče ptice. Podobno tudi pri Srečku Kosovelu, ki nasploh piše o burji, a trdim, da je drugačna od naše. Ne v boljšem ali slabšem smislu, ampak čisto iz vidika narave, pokrajine, rastja. Vedno se smejejo obiskovalci doline, ko vidijo vsa ta drevesa, ki visijo na eno stran, ki so zamaknjena. To je odtis burje.

© arhiv: Andrej Kobal

📍 **Pa smo tudi ljudje, ki tu živimo malce zamaknjeni zaradi burje?**

Seveda. Po svoje smo zamaknjeni. Imamo svoj temperament in pod to spada tudi trdoživost zaradi burje. Nasploh pa smo vihravi. V dobrem in slabem smislu. Vipavska

dolina ima zagotovo še potencialne glede etno glasbe. Čeprav so meni bližje atributi okolice kot pa sam ljudski zven. Pri Ani Papedan ali Iztoku Mlakarju takoj veš, da govorijo o krajih

tudi preko golega ustnega izročila. Ampak sprejemanje poslušalcev jo dela nesmrtno, še vedno navdihuje izvajalce. Zanima me tudi »musica contiuna« torej glasba, ki se

© arhiv: Andrej Kobal

v katerih živijo, a jih po imensko ne imenujejo. To je tudi meni blizu. Ne rabim nujno razlagat o katerih krajih govori kompozicija, na to moram kvečjemu namigovati. Zaradi tega mi je Dane Zajc tako blizu. Točno čutiš okolico, a omenja je ne nikoli. Ta skrivnostnost pa je poglavitna. Zato imam pri etno ustvarjanju rad ta impresionizem, ki pride zraven in ne toliko ustvarjanje iz tradicije in izročila.

📍 **Tvoje kompozicije, ki jih izvajaš na koncertih so atonalne. Kje imajo prednost pred konvencionalnejšimi?**

Težko je govoriti o prednosti. Bolj gre za mojo odločitev. V bistvu se ne držim striktno atonalnosti, malce mešam. Rad raziskujem. Všeč mi je tako »poslušljiva« kot »neposlušljiva« glasba. Glasba je nasploh najmanj direktna. Nima oblike. V njej ni nič oprijemljivega. Ni kot slika, ki jo vidiš in ti mora biti vse takoj »jasno.« Slika je tam, je živa, je praktično predmet, pogojena je s snovjo. Seveda obstaja glasba na materiji, recimo na plošči, a je tam samo ujeta, takoj ko jo slišiš je konec z njo. Minljiva je.

📍 **Hkrati pa je glasba nesmrtna. Mozart je še vedno živ zaradi glasbe. Ob smrti glasbenikov se vedno tolažimo: »v glasbi bo še vedno živel«.**

Kakšen kontrast! Po eni strani je minljiva, po drugi strani pa traja stoletja in več. Seveda preko notnega zapisa, ki je oprijemljiv ali pa

ne konča. Imaš razne skladatelje pri katerih kompozicije trajajo tudi po štiri ure. V bistvu niti ne gre več toliko za ustvarjanje glasbe, kot gre za poustvarjanje prostorov, ambienta. Že Bach je imel tako dolge pavze sredi skladb, ki so bile za tedanje glasbeno teorijo nesprejemljive. Če se ne motim, se njegovo zadnje delo, njegova zadnja skladba, konča grobo sredi melodije. Kot bi nekoga sredi stavka nenadoma ustavil. Zaradi teh stvari je bil že tedaj naprej s časom in ne samo, da je še danes živ, danes ga lažje razumemo kot so ga takrat.

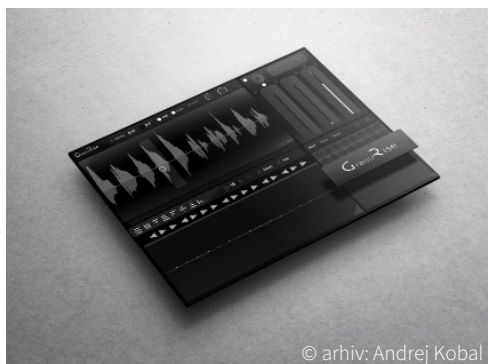
📍 **Ostaniva še pri atonalni glasbi. Kako bi tovrstno ustvarjanje obrazložili širši množici, ki bi se za to zanimala?**

Vsa ta atonalna glasba se je nekako začela pri skladatelju Arnoldu Schönbergu. Poznal je glasbeno zgodovino, poznal je tradicijo, a hkrati je začel z drugačno vrsto. Razvil je svoj sistem dvanajstih poltonov kateri nimajo tonskega centra kot je to v navadi v tonalni glasbi. Vsi so si enakovredni in se izogibajo klasičnim tonalnim razmerjem med njimi. Vse to ni naredil zaradi izziva ampak bolj zaradi raziskovanja, zaradi nuje, ker je vse do tedaj že bilo odkrito. Pri atonalni glasbi veljajo še težja pravila kot pri tonalni, da dosežeš zven, ki ne bo tonsko urejen. Težko se je bilo spomniti nečesa novega kot zgolj s tem, da je glasbo obrnil

na glavo. A s tem je glasba pravzaprav dobila zgolj novo obliko.

📍 Vaša stvaritev je tudi virtualni inštrument za granularno sintezo zvoka, ki nosi ime »GranuRise«. Kako je prišlo do tega?

Zdi se mi, da vsak glasbenik, ki se hoče popolnoma potopiti v svoje ustvarjanje, rabi »svoj« inštrument, ki ga razvije. Tako je bilo že pri Beethovnu, ki je razširil število tipk na klavirju. Tako je tudi z GranuRise. Sprejet je dobro pri glasbenikih, denimo pri Karmini Šilec, Richardu Devinu kot tudi v različnih podjetjih zvočnih oblikovalcev, recimo v Roli in Cycling 74. Tudi zaradi tega, ker hoče biti manj programska oprema in bolj inštrument.

© arhiv: Andrej Kobal

📍 Kako pa ta inštrument deluje?

Deluje na računalniku, ki je tudi osnova. Upravljaš pa ga lahko s tablico kjer imaš posnetke svojih zvokov, s potovanjem prstov po tablici pa določaš gesto, intenzivnost, določaš kateri glas bo intenzivnejši in kdaj. Kompatibilen je tudi s posebno klaviaturo, ki vključuje vibrato in druge artikulacije. Danes je ta inštrument zanimiv, ker lahko vnaprej posnet zvok, ki je bolj abstraktnega izvora, s pomočjo tehnologije artikuliramo na podoben način kot z klasičnim inštrumentom.

📍 Ob gostovanjih imate pogostokrat čez dan predavanja zvečer pa koncerte. Kdo so poslušalci?

V glavnem gre za specifično publiko, ki se s tem tudi ukvarja. Lahko so tudi študentje glasbenih smeri. Zanimivo je tudi, da velikokrat padem v različne žanre. V Cankarjevem domu sem spadal v improvizirano prosto glasbo, delno jo tudi res ustvarjam. Medtem, ko so me v Benetkah in Milanu razglašali, da izvajam »konkretne kompozicije«. V bistvu ustvarjam akuzmatično glasbo. Ta glasba je navadno predvajana zgolj skozi zvočnike oz. večje število zvočnikov in nima več interpretira oz. je izvajalec lociran izven odra na mešalni mizi

in s svojo interpretacijo vpliva na specializacijo kompozicije. No jaz nekako izstopam iz tega okvira, ker poskušam tudi v samo izvedbo vnašat živo igranje. Zanimivo je tudi to, da nimam vnaprej pripravljenih matric in sekvenc, kot je to značilno v elektronski glasbi, ampak imam pripravljen zvočni material transformiram in moduliram v realnem času.

📍 Danes radi jočemo za časom, ko so Pink Floydji še obstajali, ko je ustvarjal Hendrix, ko je punk oblikoval kulturo, Woodstock spreminjal politiko. Je žalovanje za temi časi upravičeno?

Kaj pa vem. Ja in ne. Če žalujemo za nekim časom je to nostalgija, ki ne pomeni nujno, da je vsega dobrega konec. Mislim pa, da je problem današnjega časa v tem, da se vse preveč posplošuje, vse je zasičeno z vsem. Noro je, kaj delajo socialna omrežja. Tam šele vidiš koliko nas je, kako vsi nekaj ustvarjamo. Pojma nimam kaj bo od vsega tega preživelo. Potenciala je pa zaradi tega zagotovo veliko. Zdi se mi zanimiva predvsem akuzmatična glasba, saj mislim, da bi z zanimivimi pristopi lahko ustvarjali povsem nove zanimive zvočne svetove.

📍 Kaj je pa tvoje mnenje glede glasbe za »široke množice«?

Težko komentiram, ker se s tovrstno glasbo ne ukvarjam primarno. Se mi pa zdi, da včasih manjka malce pozitivne norosti. Včasih se ti zdi, da je vse isto, je seveda veliko dobrega, ampak ja, manjkajo norci. Čeprav vem, da biti drzen je ob poplavi tolikih stvari že prekleto težka naloga.

📍 Zakaj pa?

Vse je preveč pogojeno z industrijo. Vse mora

biti tržno, da nekam prideš. Biti mora všečno. Edino merilo uspešnosti je, če si tržno uspešen. Sploh za splošno publiko. Nimaš več karizmatikov kot sta bila denimo Lennon in Mercury.

📍 Kakšen pa je Andrej Kobal. Kaj obeta?

Končujem razvijanje mojega že omenjenega inštrumenta GranuRise. Z njim naj bi šel na predstavitev v New York. Zatem imam koncert v Benetkah. V Milano pa grem z modularnimi sintizatorji. To je retro stvar. Imaš razne avdio naprave, ki nosijo določene zvočne zapise in z množico teh zopet ustvarjaš nov zvok, mešanico vseh posameznih. Jaz imam podobno stvar, s tem, da je virtualne narave. Hipsterjem bo gotovo všeč. Skratka, zdi se mi, da ima glasba, ki ne nujno prihaja iz inštrumentov, posebno moč. Z njo ustvarjamo povsem nove svetove. Torej, po svoje zvoke jemljemo iz tega sveta, a jih transformiramo in preoblikujemo in s tem lahko ustvarimo povsem novo zvočno, glasbeno pokrajino.

📍 Torej bo to še en izmed nosilcev tuzemskega sveta za druge dimenzije?

Tako ja. Hočem, da bi z reinterpretacijo našega vsakdanjega zvoka dobili nov pogled. Dodaten pogled. Ni vse samo tako kot zgleda. Prav v temu tiči razlog zakaj je umetnost tako pomembna. Možnost nam da, da na nekatere stvari pogledamo na več načinov. To je še kako aktualno, ker se danes preveč ustvarja zgolj en določen pogled. Prav zaradi tega je pomembno, da ostanejo nekatere stvari abstraktne in prikrite. Ne sme biti vse takoj razumljivo. 📍

© foto: Matjaž Rušt, Festival Sonica

ČETRTE OLEANDER

TEKST MACOLIN

»Ostanite mirni, gospa,« so ti rekli tudi tokrat. In prav isto bi ti rekla tudi jaz, vedno, ko sva vstopili v to stavbo. Prvič v resnici nisva prišli sem, ker je tebi zastajala voda, pač pa zato, ker je meni zastajal dih. Od očaranosti in veselja. Da se mi je uspelo ugnezditi vate. In drugič, nekako na polovici najine skupne poti, nisva bili tu zaradi tvojega otrdelega trebuha in bolečin, pač pa zaradi moje nestrpnosti in neučakanosti. Težko je to čakanje, da se utelesim dovolj, da se vi srečate z menoj. Da vam razkrijem čudež svojega življenja, svoje poslanstvo.

Jaz sem tista, ki krpa in lepi. Tista, ki sestavlja črepinje tako, da ne režejo več, pač pa prinašajo srečo. Jaz sem tisti čarobni prah, ki ga potreseš na rane, da se prej zacelijo.

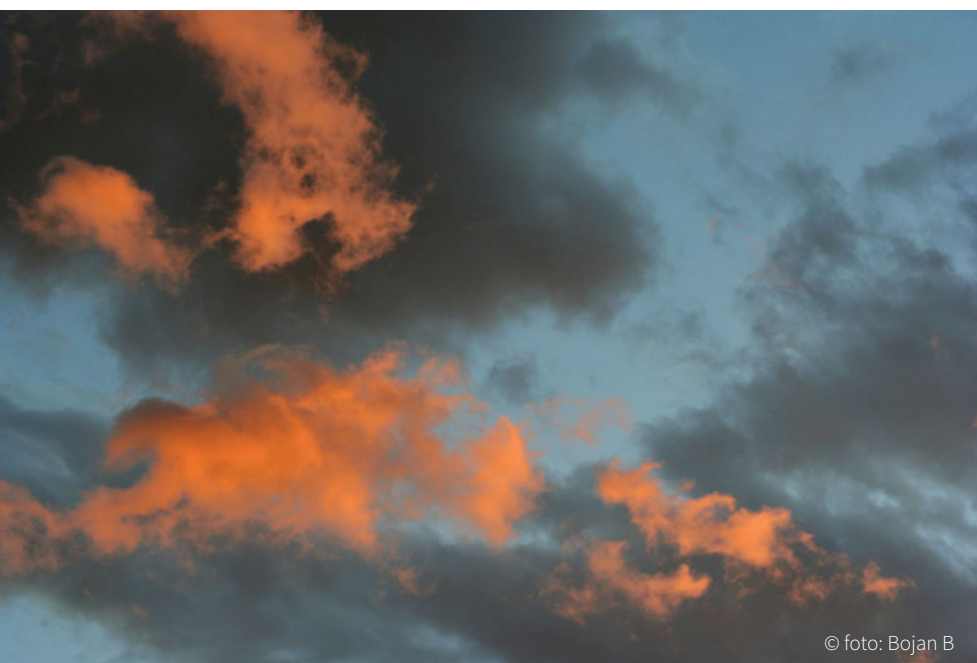
Vsak od nas ima nekaj, kar ga privlači – silo, ki se ji ne more upreti, čustvo, h kateremu teče kot reka proti izlivu. Vleče nas tja, kot železo

traja, se žalost spremeni v neprepustno tišino. Kot da toneš v globoko morje, kjer je vsak tvoj krik, vsak tvoj klic na pomoč, samo jalovo odpiranje ust. Ko torej začutim nekaj jekleno gladkega in spolzkega in zaslišim zvok razbite šipe, me požene proti temu čustvu, hitro in divje, da pridem, še preden nastopi goltajoča uničujoča tišina. Ljubim besede življenja in ne maram zadušljive tišine. Zato sem izbrala prav tebe in prav njega.

Njega sem prvič začutila na nekem parkirišču. Prepoznala sem ga po glasu. Besede, ki jih je izrekel, ko ga je blagajnik v parkirni hišici pred zapornico parkirišča vprašal, če ima drobiž, so me ustavile. »Ne, nimam,« je rekel. »Žal, nimam,« se je v hipu dopolnil. Bilo je nekaj takega v njegovem glasu, kot da ne govori o drobižu, ki ga nima. Ta nimam je bil veliko globlji. In ta žal je imel v sebi nekaj preveč temnega. Bila sem kot večča, ki je zagledala luč. In sem sledila hitri hoji njegovega suhega, visokega, še ne tridesetletnega telesa do avta. Bila sem tam. V nestrpnem pričakovanju nečesa. Položil je svoje roke z dolgimi tankimi prsti na volan. Namesto da bi obrnil ključ in bi zabrněl motor avtomobila, je naenkrat glavo naslonil na volan in notranjost avtomobila se je napolnila z glasnim hlipanjem. Poznam stavbo, pred katero je parkiran njegov avtomobil. Klinični center. Zjutraj, ko se je drugje svet prebujal, se je tu ustavilo bitje nekega srca. Njegove mlade žene. Mame njegovih dveh sinov, po katera bo zdaj šel v jasli in vrtec. Zato nimam in žal.

Tebe sem prepoznala že veliko prej. Takoj za tem, ko si prebrala tisto pismo. Pismo, v katerem ti neka druga ženska sporoča, da v sebi nosi otroka tvojega moškega. Moškega, ki te je še tisto jutro poljubil na lice, da je glasno cmoknilo, se spustil navzdol po stopnicah, se nekje na polovici stopnišča obrnil in ti veselo pomahal. Tebi, ki si stala pri odprtih vhodnih vratih in gledala za njim. Tebi, ki si mu veselo pomahala nazaj. Tebi, ki zdaj bereš ta list papirja znova in znova, kot da bi se vsebina z novim branjem lahko čudežno spremenila. Pa se ne. Zato dolgo samo nemo sedi. Potem naenkrat odločno

vstaneš, odgrneš zaveso z okna in se zastrmiš daleč proti morju. Tu ni nobenega hlipanja. Ko te kot otroka zavrne lastna mati, izjokaš vse solze. Ko pristaneš v rejniški družini, na začetku še kdaj zahlipaš. Ko odraščáš, se naučiš jokati samo še navznoter, nikoli več navzven. V tem trenutku si odrasla, živiš v najeti garsonjeri, v šoli si najbolj materinska učiteljica svojim učencem. Zato samo strmiš daleč proti morju. In jaz s tabo. Občudujem tvojo moč. Takrat, ko stlačiš vse stvari svojega moškega v velik črn kovček in ga postaviš na hodnik. Pozno popoldan on pobere ta kovček in odkoraka po stopnicah navzdol iz tvojega življenja. Ne obrne se nekje na polovici stopnišča. On ne pomaha tebi in ti ne pomahaš njemu. Nikoli več se ne bosta

© foto: Bojan B

k magnetu, kot nočne metulje k prižganim lučem, kot čebele na med. Ne izberemo sami, kateri je tisti cvetni prah, h kateremu nas vleče, to je nekaj močnejšega od nas. Mi lahko samo upočasnimo ali pospešimo svoj korak. Čustvo, ki je pritegnilo mene, bi lahko poimenovali žalost. Če bi žalost bila material, bi bila jeklo. Svetleče in gladko. Tako svetleče, da se od njega odbije vsaka svetloba, vsak nasmeh. In spolzko gladko. Tako gladko, da z žalostnega človeka spolzijo vsa druga čustva in se počuti samo še odbijajoče prazen. In če bi žalost bila zvok, bi bila zvok razbitega stekla. Kot takrat, ko se ob potresu nenadoma razbije okenska šipa in kosi stekla vsi hkrati hrupno popadajo na tla. Točno to je zvok žalosti. Ko se pojavi. Ko

videla. Zanimivo – ni treba biti mrtev, da si za vedno odsoten.

Mesec pozneje ugotoviš, da si noseča. Jaz se pogosto vracam k tebi. Od tebe se učim. Si tako posebna, da me popolnoma očaraš. Sledim ti na tvojih poteh. Ko si vesela, te pustim samo. S tabo sem takrat, ko iščeš varstvo za svojega fantka, včasih na vajinih osamljenih sprehodih. Vedno pa se ti pridružim na otroškem igrišču. Takrat ti je najhuje. Posebno enkrat. Takrat, ko drobna lepa ženska približno tvojih let pripelje na igrišče svoja dva fantka. Na klopi sedi njen mož. Visok, suh, lep. Svoja fantka meče v zrak in ju lovi v svoje lepe roke z dolgimi prsti. Takrat ti je hudo in jaz sem ob tebi. Pogosto prihajate na isto igrišče. Naslednje šolsko leto mamica teh dveh fantkov postane tvoja kolegica. Učita na isti šoli. Postanete prijatelji. Ko gre družina na dopust, ti zaupajo ključke njihove hiše in ti zalivaš njihove rože. Tudi dva oleandra, ki ju je mož tvoje kolegice posadil na vrt hiše, ko sta se rodila njegova sinova. Potem tvoja kolegica zbolí. Ko jo njen mož obiskuje v bolnišnici, včasih paziš njuna dva fantka. Ko se vrne in se pogovarja s tabo, se za vedno vame vtisne njegov glas. Začnem mu slediti. Od daleč počasi prihajam v njegovo bližino.

Tisto izvem pred tabo. Ko pove tebi, se raztrešči steklo. In se začne tišina. In on postaja jeklo.

Tu si ti močnejša od mene. Daješ preprosto prisotnost. Tišino spreminjaš v besede. Jeklo v gnetljivo glino. Sprehajata se ob morju z vajinimi tremi fantki. On te spoznava. Ti spoznavaš njega. Srečujeta se. Njemu se zgodi isto, kot se je zgodilo meni ob prvem srečanju s tabo – zaljublja se. In ti ga obožuješ. Jaz se zaljubljam v vaju. Hočem povezati za vedno. In držim pesti, da bi nam uspelo. Ko se spremenim v nebogljjen plod v tvojem trebuhu, sem neskončno vesela. Tako kot on, ki se pogovarja s svojim trebuhom s svojim toplim glasom, še

dolgo potem, ko ti utrujena zaspiš. Takrat se odločita, da se bosta preselila v drug kraj in začela novo življenje. Pred vajinim novim skupnim domom on posadi tri oleandre – za vsakega fantka enega. In grmiček rdeče vrtnice. V spomin nanjo.

Včeraj je v drevesnici kupil četrti oleander. Zdaj prihaja k nama. »Gospod, imate drobižž?« ga vpraša moški na blagajni parkirišča. »Imam, na srečo!« mu odgovori veselo.

Vidiš, mama, jaz sem tista, ki zna spremeniti nimam in žal v imam in na srečo. Ta lep mlad moški, ki preskakuje po dve in dve stopnici, da bi bil čimprej pri nama, bo kmalu postal moj oče. Kmalu se bo zgodilo tisto, čemur bo moj oče vse življenje rekel »naš rojstni dan«. »Gospa, zdaj pa pritisnite!« zaslišim nekje zunaj. Prav imajo, mama. Pritisni! Čas je, da se srečate z mano.

Jaz sem tista, ki krpa in lepi. Tista, ki sestavlja črepinje tako, da ne režejo več, pač pa prinašajo srečo. Jaz sem tisti čarobni prah, ki ga potreseš na rane, da se prej zacelijo.

Sem tista, ki ji je uspelo raztaliti jeklo žalosti, izbrisati tišino in povezati za vedno. Zato sem ta hip tako ponosna nase in srečna, da bi se najraje rodila z glasnim smehom namesto joka.

Pritisni, potem se bom jaz pognala naprej in zasukala rame tako odločno, da boš vedno govorila, da sem se rodila kar sama. Opraviva to, čimprej.

In potem mu naroči, naj gre domov in v neskončnem veselju posadi četrti oleander.

BURJAČ
www.burjac.si

Burjač je literarni spletni portal,
namenjen vsem, ki pišete in
berete kratko prozo in poezijo.

Vabljeni na naše vetrovno
dvorišče besed!

PESMI

TEKST BOGDAN TROHA

OB ŠTIRIH NA TRI

Ne budi me ob štirih na tri,
ko sanjam nove besede,
črtam stranske poti
in pišem tuje izzive.

Ne budi me, ko sem intimen,
ko s tabo sem v hrastovi stelji,
ko jaham letečega konja
in štejem čebele pod češnjo cvetočo.

Ne budi me, do sončnega vzhoda,
ker s piškurjem plavam v kalu,
s prstom iščem obzorje
in čaram si zvezde in rime.

Ne ljubi me, nisem zate ustvarjen,
tudi če brišem mokrino s tvojega
lica,
ne dajem ti upanja sredi noči,
le uro prestavljam ob štirih na tri.

VODNARJEVA PRAVLJICA

Jahta tone sredi oceana,
tone tja,
kjer se voda s peklom poigrava,
tja, kjer lava razbitino upari.

Ni mornarja,
ki veslati ne bi znal,
brez čolna sredi vulkana
poguba mu preti.

Izmučenega zajame val,
odnese na atol ga med čeri.
Zaspi ob amfori vodnarja.

Ko žarek obraz mu zaslepi,

se predrami,
smrad iz amfore uhaja.

Radovednost mu ne da miru.
Amforo za ročaje prime,
jo privzdigne,
iz nje se vsuje za vedro mrhovine
- Školjke z biseri.

MAČKON

Obdarjen z nesrečo
nočem na Kitajsko,
v Burmo,
Indokino,
raje spim, poležavam
in kradem.

Kličem gospoda, naj pride,
pripravljen pričakujem trpljenje.
Stopam
po žarečem pepelu
nad živim breznom.

Žerjavica zažiga podplat.
Pesek grlo duši,
s pogledom, uprtim v nebo,
se utapljam.

Krut je moj gospodar.

Moje rojstvo je maček.
Še koliko krat
bom moral umreti?

UK

Kdo učil nas je jokati,
kdo ljubiti,

se smejati.

Kdo učil je potrpeti,
kdo leteti,
kdo umreti.

Uk je ena sama vera,
tudi, če je že polna mera,
vredno je poskusiti kaj več,
ker včasih nam je odveč
spraševati rajne,
kdo je njih učil živeti.

Kdo učil živeti skupaj,
kdo učil je strast prepira,
kdo...
Bistvo je v lepoti,
spoštovanju, strpnosti in dobroti.

OBUP

Vež med stranema,
prekrižani,
neskončni vodniki
plazečih se in vodnatih smeri.

Izbira je tvoja,
za dvom,
obžalovanje,
ne boli, česar ne čutiš.

Višina - nivo,
stik in pljusk,
v umu spočet.

Brez bruta
te kmalu izpljune.

grafica goriziana

t i s k a r n a

Ulica Gregorčič, 18 • Gorica (Italija) • tel. +39 0481 22116 • fax +39 0481 22079
E-mail: info@graficagoriziana.com • www.grficagoriziana.com

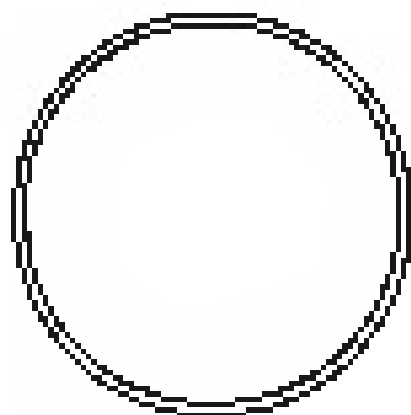
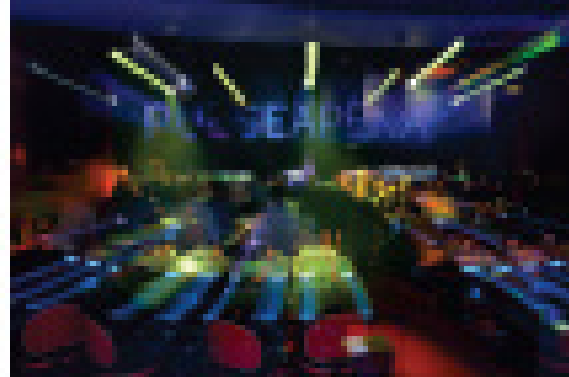
Okusi Vipavske

FESTIVAL VINA IN KULINARIKE | 2019

- **Dvorec Zemono**, Vipavska dolina
- nedelja, **12. maj** 2019, 15.00–21.00
- ponedeljek, **13. maj** 2019, 15.00–21.00

adriafoto
PHOTOGRAPHY & VIDEO

bitkarna d.o.o.

**Fotografiramo in snemamo
po željah naročnikov:**

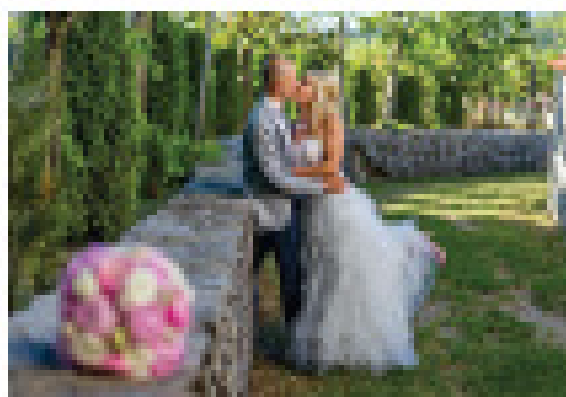
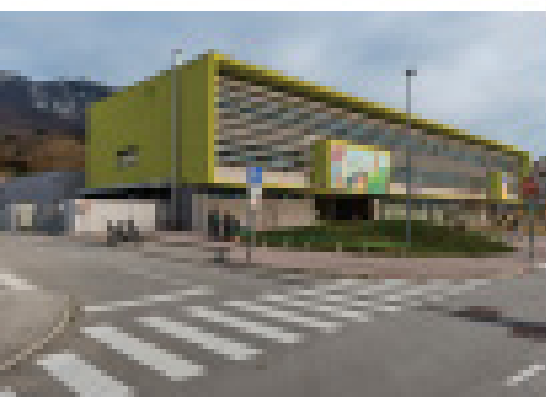
- izdelke
- arhitekturo
- razna prireditve / evena
- poroka, birma, krste
- osebne potrebe
- koncerte

**SNEMAMO TUDI
Z DRONOM**

**Poleg fotografiranja in
snemanja organiziramo
tudi foto tečaje in delavnice.**

 031 398 492

 www.adriafoto.com

Vprašajmo življenje.

Življenjsko
zavarovanje
za primer smrti

Zaradi tistih,
ki jih imamo radi.

Kaj bi bilo
z našimi najdražjimi,
če nas ne bi bilo več?

Družina Medica
Ljubljana, 2018

Vse bo v redu.

triglav

življenje.triglav.si